

CHOV OVIEC a KÔZ

Vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo pre priaznivcov chovu

číslo 3 / 2013

www.zchok.sk

DEMETER 2013

Tradičné ukončenie ovčiarskej sezóny spojené
s oceňovaním najúspešnejších chovateľov
v priestoroch Mestského kultúrneho
strediska Liptovský Hrádok
(pre členov ZCHOK)

25. októbra 2013 o 9:30

PROGRAM

Otvorenie - predseda ZCHOK na Slovensku-družstvo Ing. Igor Nemčok

Príhovor zástupcu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Kontrola úžitkovosti v chove oviec a kôz - Ing. Štefan Ryba, PhD., PS SR, š.p.

Šľachtenie slovenskej dojenej ovce - Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.

Výživa oviec - najdôležitejšie obdobia v chove oviec - MVDr. Tomáš Mitrík
Legislatíva EÚ trochu inak - Ing. Ivan Hrbek, Svaz faremných zarpocovatelů, ČR

Chov oviec na RD Hron - Ing. Igor Nemčok

Oceňovanie víťazných chovateľov TOP 2012

Bližšie informácie na www.zchok.sk

Sano
Výživa zvierat
pre zdravie a zisk!

Pripravené pohostenie výlučne z ovčiarskych produktov - bryndzová nátierka, pečená baranina, baraní guláš

Organizátor: Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo

Obsah

- 4 Čo je to košarovanie pasienkov a aké sú s ním naše skúsenosti v podhorských a horských oblastiach Slovenska
- 7 Blahoželáme!
- 8 Ovčácké slavnosti na Zlobici
- 10 KARPATSKÝ REDYK „TRANSHUMANCE 2013“ alebo pastierstvo - najstarší element našej kultúry
- 11 Slovenská jahňacina sa po výlete zemeguľou vracia na náš stôl
- 12 Na salaši pri guláši 2013
- 14 Východofrízske ovce v Bavorsku
- 17 ZNAČKA KVALITY SK pre výrobky z ovčieho mlieka
- 18 AGROKOMPLEX 2013
- 24 Hričovské pastorále 2013
- 26 Vyhodnotenie nákupného trhu mladých plemenných baránkov 2013
- 28 V Jasení to opäť voňalo baraninou
- 29 Výživa oviec - kde máme nedostatky?
- 30 Pozvánka do súkromného rodinného múzea v Šumiaci
- 31 Stretnutie členov Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK
- 34 Karpatský redyk – spomienka na históriu
- 35 Spomienka na MVDr. Jána Seleckého
- 36 Základné rady pre začínajúceho chovateľa oviec
- 37 Zápisnica zo zasadnutia Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK konaného dňa 21.8.2013 v kolibe ZCHOK Banská Bystrica na výstavisku Agrokomplex Nitra

Chov oviec a kôz - aktuálne informácie a údaje z PK pre chovateľov a priaznivcov chovu • ročník XXXIII, č. 3/2013 • **Vydáva:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo Banská Bystrica • **Šéfredaktor:** Ing. Slavomír Reľovský • **Redakčná rada:** Ing. Igor Nemčok, Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc., Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. • **Adresa redakcie:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo, Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905406284, e-mail zchok.relovsky@orangemail.sk, **Pre-press a tlač:** KURIÉR plus REKLAMA, tel./fax: 053/4414 058, Odborárov 49, 052 01 Spišská Nová Ves • Redakcia nezodpovedá za obsahovú a jazykovú správnosť príspevkov • **ISSN 1336-4715**

Bukovina - košarovanie oviec

Čo je to košarovanie pasienkov a aké sú s ním naše skúsenosti v podhorských a horských oblastiach Slovenska

Keď som sa na salaši u Majerovcov v Slovenskej Ľupči zoznámila s Ing. Slavomírom Reľovským, ešte som nevedela, o koho ide, ba ani to, že je riaditeľom Zväzu chovateľov oviec a kôz (ZCHOK) nuž tak som sa ho opýtala, či aj on chová ovce. Nakoniec z nášho rozhovoru vysvitlo, že máme veľa spoločného. Keďže ja som vedecká pracovníčka a prispievam článkami napríklad aj do Roľníckych novín, tak sa ma Ing. Reľovský spýtal, či by som niečo nenapísala aj do časopisu, ktorý vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz pod názvom „Chov oviec a kôz“, ktorého on je šéfredaktorom. Keďže naša výskumná úloha, ktorú sme riešili s kolektívom na Výskumnom ústave trávnych porastov a horského poľnohospodárstva, súvisí s chovom oviec, najmä čo sa týka problematiky vplyvu košarovania na trávny porast, je teda namieste poskytnúť informácie aj z tejto výskumnej oblasti.

**Ing. Janka Martincová, PhD.
RNDr. Ľudovít ONDRÁŠEK, CSc.**

Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany –
Výskumný ústav trávnych porastov a horského
poľnohospodárstva Banská Bystrica

Namiesto úvodu

Chov oviec je úzko spätý aj s košarovaním pasienkových porastov. Každý v poľnohospodárskej brandži vie, čo to znamená, no a tomu, kto význam tohto slova nepozná, ho objasníme. Košarovanie je držanie oviec alebo hovädzieho dobytku v čase nočného a denného odpočinku v prenosných ohradách, tzv. košiaroch, ktoré sa prekladajú. Inak povedané, je to hnojenie pasienkov exkrementami zvierat. Košarovanie slúži aj na ovládanie stáda, v prípade oviec umožňuje dojenie a niektoré práce súvisiace s ich zdravotným stavom. Je to spôsob

zúrodňovania trávnych porastov výlučne organickými hnojivami. Pri stúpajúcich cenách priemyselných hnojív je tento spôsob zúrodňovania trávnych porastov najlacnejší. Často sa využíva na hnojenie ťažko prístupných a odľahlých pasienkov. Vzhľadom na jeho vplyv na vegetáciu ho môžeme považovať za intenzívny spôsob obhospodarovania trávnych porastov.

Čo sa vlastne deje s porastom, keď sa košaruje?

Zvieratá svojou záťažou, ušliapávaním mačiny kopytami a paznechtami, ako aj prísunom živín vo forme tuhých a tekutých výkalov poškodzujú pôvodný porast a to v závislosti od veľkosti zaťaženia košarovanej plochy zvieratami. Ak je zaťaženie plochy nadmerne vysoké na mieste pôvodného porastu môže zostať len holá udupaná plocha bez vegetácie pokrytá

hrubou vrstvou zvieracieho trusu. Tým dochádza k značnej eutrofizácii pôdy podmienenou vysokým prísunom živín vo forme exkrementov a následne aj vysokou stimuláciou mineralizácie dusíka a nitrifikácie v pôde, ktoré vedú k akumulácii minerálnych foriem dusíka najmä amoniakálnej ale hlavne nitrátovej formy. V pôde súčasne prudko narastá aj obsah draslíka a fosforu so súčasným zmierňovaním sa pôdnej acidity.

Účelom košarovania je prostredníctvom zlepšenia výživových pomerov v pôde a teda jej zúrodnenia zlepšenie porastu z hľadiska jeho floristického zloženia. Všeobecne dochádza vplyvom košarovania k pozitívnym zmenám. Zvyšuje sa počet krmovínarsky hodnotných druhov tráv aj dateľinovitín v poraste. Naopak nadmerným košarovaním vznikajú na pasienku veľké škody, ktoré sa odzrkadlia na botanickom zložení pasienkového porastu. Pri košarovaní trávnych porastov, hlavne ťažším hovädzím dobytkom, vznikajú rôzne burinné spoločenstvá. Tieto majú buď dočasný charakter a z plochy po 1 až 2 rokoch ustupujú (porasty pastierskej kapsičky, lipnice pospolitej, stoklasu mäkkého), alebo sú naopak veľmi vytrvalé (štíavce, pichliač roľný). Vytrvalé burinné spoločenstvá vznikajú pri silnom prekošarovaní plochy. V prekošarovanom poraste sa uplatňujú len vitálnejšie a konkurenčne silné rastlinné druhy, väčšinou ruderalné buriny, napr. štiav tupo-

listý (*Rumex obtusifolius*), žihľava dvojdomá (*Urtica dioica*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), lopúch väčší (*Arctium lappa*), trebuľka lesná (*Anthriscus sylvestris*), ktoré pre svoj rast potrebujú veľké množstvo dusíka. Svojím rastom zatieňujú povrch pôdy na úkor kultúrnych rastlín a znemožňujú tak ich rast. Z tráv sa po košarovaní rozširujú druhy ako reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), lípnica pospolitá (*Poa trivialis*), psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), pýr plazivý (*Elytrigia repens*), trojstet žltkastý (*Trisetum flavescens*).

Aké sú zásady správneho košarovania?

Dodržiavať potrebnú veľkosť košiara (7 – 15 m² / DJ), dostatočný časový odstup medzi dvomi košarovaniami (4 – 5 rokov). Ovce sú k porastom šetrnejšie, no vzhľadom na vysoký obsah draslíka a dusíka v ovčom truse by sa nemali vracieť na ten istý porast častejšie ako každých 5 až 6 rokov. Veľmi dôležité je aj dodržiavať obhospodarovanie trávnych porastov v nasledovných rokoch po košarovaní. V prípade, že porasty sa pravidelne nekosia, starnú, dochádza k zatienenovaniu povrchu pôdy a zabráneniu prenikania hodnotných druhov, zároveň dochádza k vysemeňovaniu nežiadúcich druhov rastlín a ich zaburineniu, čím sa znižuje celková biodiverzita porastu. V rokoch po košarovaní treba porasty kosiť pred kvitnutím, aby sa zabránilo tvorbe semien burinných druhov a ďalšiemu rozširovaniu.

Aké sú naše výsledky z košarovania trávnych porastov?

V rámci výskumných úloh „Potenciálne zdroje znečisťovania pôdy, atmosféry a povrchových vôd v lúčno-pasienkovom hospodárstve“ (2003 – 2005) a „Environmentálne aspekty košarovania na trávnom poraste v poľnohospodárskej praxi“ (2006 – 2009) sme mali možnosť sledovať k akým zmenám dochádza po košarovaní ovcami a hovädzím dobytkom z hľadiska pôdnych pomerov najmä mikrobiologických a agrochemických vlastností pôdy, taktiež v chemickom zložení nadzemnej biomasy a v druhovom zložení trávneho porastu.

Praktické výsledky sme získavali v podhorských a horských oblastiach Slovenska, na štyroch rôznych stanovištiach (Hrochoť, Donovaly, Priechod a Strelníky-Šajbiarska Bukovina), kde prebiehalo košarovanie ovcami a hovädzím dobytkom. Na týchto miestach sme sledovali vplyv dávnejšieho, ako aj práve prebiehajúceho košarovania a porovnávali sme ho s porastom bez košarovania.

Na základe meraní možno povedať, že čerstvo košarované plochy sa vyznačovali vysokým prísunom živín, najmä vysokými koncentraciami minerálnych foriem dusíka. Zvlášť to platilo na stanovišti Donovaly, kde sa v mieste dlhodobého stádlenia oviec akumulovalo obrovské množstvo živín, ktoré porast nebol schopný odčerpať ani po 17 rokoch od stádlenia zvierat. Vytvoril sa zdroj kontaminácie životného

prostredia minerálnymi formami dusíka najmä dusičnanmi. V dôsledku vysokého obsahu živín v pôde porast vyzeral ako „mesačná krajina“, bol vysoký 2 m, a dominovala v ňom žihľava a boľševník. Takýto porast sa nekosil a stále bol zdrojom prísunu nežiadúcich semien do pôdy.

Aj na ostatných stanovištiach na čerstvo košarovaných plochách došlo v roku košarovania v dôsledku nadmerného zaťaženia plochy zvieratami k stimulácii mineralizácie dusíka a nitrifikácie, no a následne k vysokej akumulácii minerálnych foriem dusíka v pôde s prevahou nitrátovej formy. To svedčí o tom, že košarovanie výrazne podnecuje akumuláciu minerálnych foriem dusíka v dôsledku nárastu mikrobiálnej dekompozície organických dusíkatých látok v pôde.

Na čerstvo košarovaných plochách sa menia aj agrochemické vlastnosti pôdy. Zaznamenali sme nárast najmä v obsahu draslíka a horčíka. Vysoký obsah minerálnych foriem dusíka sa prejavil následne aj v chemickom zložení nadzemnej biomasy, a to veľkým nárastom obsahu nitrátov, dusíkatých látok a draslíka. Z hľadiska zlepšovania úrodnosti pôdy je veľmi dôležitý postupný nárast obsahu celkového organického uhlíka resp. humusu a zlepšovania jeho kvality pri košarovaní so súčasným zmierňovaním sa pôdnej acidity. K takýmto zmenám dochádza pri pravidelnom košarovaní trávnych porastov v intervale 3 – 4 rokov tak, ako sme to pozorovali najmä na stanovišti Hrochoť.

Ako príklad, že košarovanie

môže prispieť k zlepšeniu floristického zloženia, uvádzame stanovište Strelníky-Šajbianska Bukovina. Tu sme mali možnosť porovnať, k akým zmenám dochádza po košarovaní ovcami a jalovicami na plochách, nachádzajúcich sa v tesnej blízkosti. Na základe získaných výsledkov sme dospeli k poznatku, že plochy košarované ovcami zarastajú vegetáciou rýchlejšie ako plochy košarované jalovicami. To znamená, že ovčí trus je oveľa agresívnejší než hovädzí. Rozdiely sme pozorovali aj v druhovom zložení porastu. Kým v obnovenom poraste košarovanom ovcami prevládali druhy tráv vyššieho vzrastu, ako napr. reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), lipnica Chaixova (*Poa chaixii*), mätonoh trváci (*Lolium perenne*) či kostrava červená (*Festuca rubra*), na ploche košarovanej jalovicami bol porast nižší. Tam prevládali nižšie druhy tráv, napr. psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), lipnica ročná (*Poa annua*) a z bylín hviezdica trávovitá (*Stellaria graminea*), púpava lekárska (*Taraxacum officinale*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), alchemilka obyčajná (*Alchemilla vulgaris*) a ďatelinoviny ako ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*) či ďatelina plazivá (*Trifolium repens*). Môžeme povedať, že vplyvom košarovania sa zlepšilo druhové zloženie porastu. Na porastoch košarovaných ovcami bol vyšší podiel hodnotných tráv a na porastoch košarovaných jalovicami sa zvýšila najmä pokryvnosť ďatelinovín až na 50 %, čo

Kosarov

bolo spôsobené aj tým, že porast predtým nebol intenzívne využívaný.

Na lokalite Strelníky-Šajbianska Bukovina podporilo čerstvé košarovanie výrazný nárast celkovej mineralizácie v pôde. Silné udupanie trávnej mačiny, nahromadenie exkrementov a stimulácia mineralizácie dusíka v pôde na čerstvo košarovaných plochách – to všetko podmienilo v roku košarovania (2006), ale najmä v nasledovnom roku (2007) akumuláciu minerálnych foriem dusíka v pôde v dôsledku

vysokej pôdnej acidity najmä amoniakálnej formy. Aj v ďalšom roku (2008) sme zaznamenávali vyššie hodnoty minerálneho dusíka (N) na košarovaných plochách. Tieto hodnoty však boli výrazne vyššie ako v predošlom roku, pričom v priemere sa relatívne najvyšším obsahom vyznačovali plochy košarované ovcami, kde bola hladina minerálnych foriem dusíka približne 2,5-krát vyššia než na kontrole. Prevažne vyššie hodnoty celkovej mineralizácie dusíka v pôde na plochách košarovaných ovca-

Košarovanie na Donovaloch

mi svedčia o tom, že pôsobenie ovčieho trusu má väčší stimulačný efekt než trus hovädzieho dobytká. V poslednom roku výskumu (2009) bola hladina minerálnych foriem dusíka na plochách, kde sa košarovalo ovcami (2006), ešte stále dvakrát vyššia ako na nekošarovanej ploche, ale na plochách košarovaných jalovicami sa vplyv košarovania prejavil v menšej miere.

A aký z toho vyplýva záver?

Košarovanie vo vzťahu k životnému prostrediu nemožno hodnotiť len z pozitívneho hľadiska. Pri nedodržaní všetkých správnych zásad, najmä v prípade tzv. prekošarovania sa narušujú mimo produkčné funkcie trávnych porastov, a to najmä funkcie vzťahujúce sa k ochrane a čistote vôd. V pôde pod nadmerne košarovanými plochami dochádza v roku košarovania k vysokej koncentrácii minerálnych foriem dusíka, čo je dôsledkom veľkého prísunu zvieracích exkrementov, prostredníctvom čoho sa stimuluje celková mineralizácia organických dusíkatých látok a nitrifikácia. Prekošarovanie porastov vedie k zníženiu biodiverzity, k zmenám botanického zloženia v dôsledku silného zaburinenia ruderalnými druhmi a výraznému zvyšovaniu obsahu živín v nadzemnej hmote, hlavne draslíka a nitrátov. Rovnako aj zanedbávanie obhospodarovania košarovaných porastov - to znamená zastavenie ich pravidelného využívania kosením alebo pasením - vedie k ich zaburineniu, čím sa znižuje celková biodiverzita porastu. Zaburinené a poľahnuté porasty potom, samozrejme, neprispievajú ani k estetickému výzoru krajiny. Narúšajú sa teda ďalšie mimo produkčné funkcie trávnych porastov, ako sú ochrana biodiverzity a tvorba krajiny. Opätovne je preto dôležité zdôrazniť rešpektovanie zásad správneho košarovania v závislosti od pôdno-ekologických podmienok na príslušnom stanovišti a dodržiavanie platných predpisov v zmysle legislatívy pre dané územia.

Naše odporúčania

Na základe našich výsledkov pokusu prebiehajúceho v rokoch 2000 - 2005, v ktorom sa skúmal vplyv košarovania volkami a jahňatami

Donovaly stádlisko 500 oviec po 17 rokoch

na jar a na jeseň pri rôznej intenzite zaťaženia košarovanej plochy môžeme doporučiť:

2-dňové košarovanie v jarom termíne u volkov so záťažou 7,5 m² na kus a u oviec 1,5 m² na kus. Pri tomto spôsobe košarovania, ktorý je vhodný pre zlepšovanie nízko produkčných porastov sa dospelo k najvyšším úrodám s lepším zastúpením krmovínársky hodnotných druhov pričom došlo k zlepšeniu agrochemických a biologických vlastností pôdy. Pre porasty vyšších produkčných stupňov sa pri tej istej ploche na kus zvierata javí efektívnejšie 1 dňové košarovanie, ktoré zabezpečí väčšiu plochu zúrodnených TTP. Pri vyšších intenzitách zaťaženia plôch zvieratami je treba zohľadniť meteorologické podmienky a agro-environmentálne požiadavky kladené na územia na ktorých sa košaruje.

V nasledovných rokoch po košarovaní je potrebné porasty kosiť v období pred kvitnutím a to podľa možnosti aspoň 2x za rok, aby sa zabránilo tvorbe semien burinných druhov a ich ďalšiemu rozširovaniu.

V prípade opätovného košarovania tej istej plochy sa doporučuje časový odstup minimálne 2-3 roky. Optimálne je zistenie termínu opätovného košarovania na základe mikrobiologického a agrochemického rozboru pôdy spolu s posúdením floristického zloženia porastu.

Podakovanie

Touto cestou si dovoľujem veľmi úprimne poďakovať kolegovi RNDr. Ľudovítovi Ondráškovi, CSC., ktorý síce už nie je pracovníkom VÚTPHP z dôvodu aktívnej dlhoročnej vedeckej práce a nástupu na oddychovejšiu etapu svojho života, no vedecký duch v ňom stále ostal a venuje sa aj naďalej spracovávaniu výsledkov a písaniu odborných a vedeckých článkov. Spoločne sme sa podieľali na výskume košarovaných plôch v terénnych podmienkach, no najväčšiu zásluhu na jeho riešení v oblasti mikrobiológie pôdy má práve Ľudovít Ondrášek nevynímajúc aj iné oblasti výskumu, kde svojou vysokou odbornosťou sa podieľal na riešení výskumných úloh. □

Blahoželáme!

„30“ Bc. Eugen Nagy – člen ZCHOK

„30“ Jekaterina Aleksejeva – člen ZCHOK

„40“ Marko Peter – člen ZCHOK

„40“ Juraj Zúbek – člen ZCHOK

„40“ MVDr. Patrik Keľo – člen Predstavenstva ZCHOK

„50“ Ing. Ľubomír Kulla – člen Predstavenstva ZCHOK

„50“ Rudolf Rezák – člen ZCHOK

„50“ Ing. Milan Petrovič – člen ZCHOK

„50“ Ing. Štefan Ryba – riaditeľ Plemenárskych služieb SR, š.p.

„50“ Ing. Ľubomír Šaro – člen Predstavenstva ZCHOK

„60“ Popovič František – člen ZCHOK

„60“ Ing. Július Šándor – člen ZCHOK

„60“ Anton Polák – člen ZCHOK

„70“ Ing. Milan Páltik – člen ZCHOK

Ovčácké slavnosti na Zlobici

V polovině srpna se v přírodním areálu na Zlobici uskutečnily desáté Ovenálie. Tuto největší chovatelskou akci pořádanou Svazem chovatelů ovcí a koz v ČR jsme zahájili za účasti chovatelů ze Srbska, se kterými jsme v pátek před Ovenáliemi navštívili několik chovatelů. Chtěl bych poděkovat za milé přijetí manželům Kadeřávkovým z Věcova, Kročovým z Pejškova a panu Maláškovi z Hájku u Tišnova. Zájem o naši akci v letošním roce projevili vedle chovatelů ze Slovenska, kteří patří k našim pravidelným hostům a delegace srbských ovčáků vedených panem Miroslavem Budinským i návštěvníci z Německa, Rakouska a Chorvatska. Nedělního programu se zúčastnila delegace kolegů ze Svazu chovatelů ovcí a koz na Slovensku vedená jeho předsedou Ing. Igorem Němčokem. Kolegové ze Slovenska se zapojili i do našich soutěží – v soutěži jedlíků halušek obsadil pan Kundrát hezké druhé místo. Tento zájem nás těší a zároveň zavazuje. Program pro návštěvníky, chovatele, přadlenky a další hosty jsme se snažili maximálně naplnit a pro všechny připravit příjemný prázdninový víkend. Výstava plemen ovcí a koz doplněná o klasifikaci plemenných beranů patřila k hlavnímu odbornému programu. Na výstavě jsme představili 12 plemen ovcí, které přivezlo na Zlobici 13 chovatelů, kteří vystavovali celkem 65 beranů, ovcí a jehňat. Chov koz reprezentovala 4 plemena od 4 chovatelů, kteří přivezli celkem 14 zvířat. Výstava nebyla rozsahem největší, rozsah ovlivnilo i to, že se chovatelé se koncem června účastnili národní výstavy hospodářských zvířat v Brně.

Ing. Vít Mareš

SCHOK Česká republika

Počasí bylo vynikající, sluníčko páliło až moc a díky zájmu hostů se letošní Ovenálie opět vydařily. Menší návštěvnost, než na jakou jsme zvyklí, mohla způsobit objížďka rekonstruované odbočky v Lipůvce, musíme se tím zabývat a pokusit se připravit v dalších letech program tak, aby přilákal více návštěvníků.

Na Zlobici se již zabydleli Goralové z Košařísek, kteří v sobotu i v neděli předváděli svoje dovednosti. Na otevřeném ohni vyráběli hrudkový sýr z koziho mléka, děvčata připravila ukázky zpracování vlny a ve svých tradičních krojích byli ozdobou programu Ovenálií.

Velkému zájmu se těšil stánek pana Františka Kšány, známého řeznického mistra, který celou sobotu ukazoval zpracování jehněčího masa a krmlil návštěvníky Zlobice vynikajícími specialitami z jehněčího masa.

Diváci mohli sledovat stříhání ovcí i ukázky zpracování vlny, mléka i práci ovčáckých psů. Práci s ovčáckými psy předváděl Stanislav Zoufalý se svými ovečkami. Po dlouhé době byly ukázky na úrovni několikanásobného mistra republiky a diváci si mohli vychutnat předvedení tradiční práce se stádem i ukázkou soutěžního

trialu. Na střihačském vozíku se stříhaly zlobické ovečky, stříhání předváděl pan Igor Sikora. Přadlenky obsadily jeden z velkých srubů, kde česaly, předly, tkaly, plstily a vystavovaly a nabízely svoje výrobky. Přehlídka výrobků z vlny má každý rok vysokou úroveň a vzbuzuje velký zájem diváků. Děti, i ty dříve narozené, si mohly vyzkoušet svoji šikovnost při plstění.

Vedle těchto tradičních ovčáckých prací si mohli návštěvníci prohlédnout další ukázky řemesel a nakoupit dobroty na farmářském trhu. V letošním roce připravili přadlenky pod vedením paní Daniely Linhartové soutěže v předení vlny. Soutěžící měli k dispozici 20 g vlny a časový limit 20 minut. Vítězem se stal ten, kdo napředl z tohoto množství vlny v časovém limitu 20 minut nejdelší nit. Za každé přetržení odpočítával z celkového výkonu 1 m délky.

V sobotu se utkalo osm soutěžících děvčat, první místo a nejlepší výkon za oba dny na Ovenáliích obsadila Renata Holková, která upředla nit dlouhou 91 m, druhá byla Daniela Linhartová mladší, která výkonem 79 m o 13 m předčila svoji maminku Danielu Linhartovou (3. místo a 66 m), čtvrtá s nití dlouhou 63 m skončila Lenka Koždoňová z týmu Goralů, za ní na páté příčce s 58 m dlouhou nití se umístila Eva Uxo-

vá, šestá byla Pavla Trojanová s upřenou nití dlouhou 51 m, sedmé místo za výkon 38 m si odnesla Dita Šmídová a osmá skončila Veronika Rybníková, které napředla 33 m nitě.

V neděli se na prvním místě umístily shodným výkonem 74 m Renata Holková a Eva Uxová, třetí místo se také dělilo za výkon 70 m mezi Danielu Linhartovou mladší a Danielu Linhartovou starší, těsně za nimi skončila Lenka Koždoňová výkonem 68,5 m, šestá se umístila Pavla Trojanová s nití dlouhou 52 m a pořadí uzavřel jediný mužský účastník soutěže Martin Šmída, který upředl 17 m dlouhou nit.

K tradičním soutěžím pro návštěvníky ve vaření kotlíkového guláše a v pojidání brynzových halušek přidali farmářský víceboj. Soutěžilo se v motání vlny do klubíčka, v hodu gumákem na cíl a na dálku, v hodu vidlemi na dálku – zde účastníci přišli na nový způsob hodu s otočkou, který jsme však museli omezit z důvodu zajištění bezpečnosti našich diváků a vrcholem soutěže byl slalom s kolečkem plným hnoje. Vedle soutěžících se dobře bavili i přihlízející.

Nejlépší jedlíci halušek letos nepřekonal rekord Ing. Ivana Hrbka, nejlepší sobotní čas 3 minuty 40 vteřin byl daleko za jeho výkonem. V neděli tuto soutěž vyhrál cvrčovický bača Honza Macků a i když neoslnil časem 5 minut 35 vteřin uhájil čest našich ovčáků před reprezentanty ze Slovenska (které jsme před soutěží nakrmili v Kolibě). Vaření ovčího guláše mělo v sobotu tradičního vítěze z Malhostovic pana On-

drouška, o jeden bod za ním skončil ovčák z Vojvodiny pan Kálman, u kterého jsme jedli vynikající paprikáš. Také v neděli dělil první a druhé místo pouhý bod Nejlepší hodnocení od poroty získala Katka Staškovičová těsně následovaná Františkem Kšánou.

V sobotu odpoledne a večer byl prostor před Kolibou plný. Přišla nám zahrát blanenská cimbálová muzika Majerán, zpívalo se, tancovalo, byl to velký zážitek umocněný krásným počasím cimbálka letos hrála až do večera, potom jí vystřídal improvizovaná diskotéka, při které jsme vydrželi až dlouho do noci.

V neděli program pokračoval a letošní Ove-

nálie se pomalu začaly stávat historií. Rádi jsme zde přivítali hosty ze zahraničí a chovatele ovcí a koz z celé České republiky. Největší odměnou pro nás byla pohoda a radost ze setkání s přáteli. Poděkování patří všem, kteří nám pomáhali s přípravou, nakoupili, navařili, nakrmili a napojili hladové a žíznivé, přijeli a zapojili se do programu a přispěli k příjemnému zážitku všech návštěvníků, i těm, kteří to potom na Zlobici všechno uklidili a připravili na další běžný provoz. Letos nám z důvodu vážného onemocnění nemohl pomáhat Aleš Zastoupil, kterému přejeme rychlé uzdravení a o to víc je potřeba poděkovat všem, kteří jeho práci zastali. □

Stádo putujúcich oviec

KARPATSKÝ REDYK „TRANSHUMANCE 2013“ alebo pastierstvo- najstarší element našej kultúry

V európskom prostredí sa uskutočnilo mimoriadne významné podujatie Karpatský presun zvierat „TRANSHUMANCE 2013“.

Hlavnou myšlienkou tohto podujatia je projekt tradičného putovania oviec po hrebeňoch Karpát. Jeho cieľom je vzdať úctu valašským pastierom, ktorí boli nositeľmi spoločnej pastierskej kultúry obyvateľstva Karpát.

Ján Tomeček

Ján Reľovský

Tomak s.r.o., Podolíneč

Organizátormi boli- Fundácia „Pasterstwo Transhumancyjne“ – Asociatia Transhumanta z Rumunska a Spoločenské organizácie, ktorých hlavným cieľom je zachovanie tradičného pastierstva v Karpatoch

a udržanie kultúrneho dedičstva.

V rámci tohto podujatia putovalo stádo 300 oviec z Rumunska cez Ukrajinu až do Poľska. Celá trasa merala približne 1400 kilometrov a začala v máji. Jej koniec bol naplánovaný na začiatok septembra. Cestou prebiehali rôzne kultúrno-spoločenské podujatia venované valašskej kultúre.

Na jednom takomto podujatí sme slovenských ovčiarov združených pod ZCHOK reprezentovali aj my. Bolo pre nás inšpirujúce stretnúť chovateľov z Poľska. Konferencia organizovaná v Wierchomli privítala chovateľov z ovčiarskej oblasti juhu Poľska. Veľa priestoru sme venovali diskusii s nimi, pričom sme mohli konštatovať, že ich problémy sú podobné ako u nás na Slovensku. U nás sme však popredu v spracovaní výrobkov a ich uvádzaní na trh. Odporučili sme chovateľom systém HACCP pre spracovanie ovčieho mlieka, ktorý naštartoval

predaj mlieka a mliečnych výrobkov na Slovensku pred takmer deviatimi rokmi. Tento systém ich zaujal a vysvetlili sme im jeho podrobnosti. Naše vystúpenie tiež prinieslo impulz na diskusiu.

Toto podujatie splnilo svoje poslanie. Nám ostáva len inšpirovať sa a oživiť valašskú kultúru aj na Slovensku.

Podrobnosti nájdete na www.redykkarpacki.pl.

Na záver ešte spomenieme slovné spojenia, ktoré poľskí chovatelia bežne používajú- náš bača-náš farár, kto má ovce, ten má čo chce... □

Vítanie oviec folklórom

O situácii na Slovensku prednáša Ján Tomeček

Slovenská jahňacina sa po výlete zemeguľou vracia na náš stôl

Keď si cudzinec prečíta o slovenskej kuchyni, tak určite natrať na zmienku o tradičnej jahňacine. Darmo sa však teší na gurmánsky zážitok. Toto chutné „jarné“ mäso nájde v ponuke reštaurácii len zriedkakedy.

V bedekeroch o Slovensku sa vraví o rozšírení chovu oviec a kôz, v starých kuchárskych knihách je plno receptov na jahňacinu. Dnešný slovenský stôl však predsa len vyzerá inak. „Na škodu veci sa toto vynikajúce mäso v stravovaní Slovákov kdesi stratilo. Kuracina, bravčovina, trochu hovädziny... bežný stravník nemá záujem o iné druhy. Niežeby sa nenašli fajnejšie, ktorí si aj jahňacinu radi doprajú,“ hovorí šéfkuchár Rastislav Bekeš, ktorého dobre poznajú hostia Vinohradníckeho domu v Modre a teraz už aj prenájatého penziónu Harmónia. V posledných pätnástich rokoch varil v Anglicku, Taliansku, Izraeli i na zaoceánskych a riečnych lodiach. A tam pripravovali jahňacinu dvakrát do týždňa. Slovenským šéfkuchárom sa ju, žiaľ, nepodarí vždy zohnať. On si však našťastie našiel spoľahlivého domáceho dodávateľa. Nemôže sa však zaviazat k pravidelnému odberu, lebo vraj toľko jahňacích špecialít by nepredal.

Niekomu vonia, inému páchne

Objednať si v reštaurácii jahňacinu, to chce pravdepodobne aj atmosféru okolitých lúk a pasienkov. Platí to napríklad, pre kuchyňu Juraja Hrušku v rezorte Altis v oravskom Námestove. Grilované či konfitované jahňacie mäso od slovenských farmárov má v ponuke stále. „Hostia ho alebo milujú, alebo zatracujú. Našťastie sa situácia v prospech znovuobjavovania tohto mäsa zlepšuje.“

Šéfkuchár Román Kováč z Troch studničiek v Demänovskej doline patrí medzi tých prvých: „Som závislák od jahňaciny. Považujem ju za najzdravšie mäso a mojím favoritom je dusená na víne s cesnakom a rozmarínom. Keď chystám nový jedálny lístok, vždy začínam jahňacinou.“

Niektorí hostia už vopred mávnu rukou, vraj im jahňacina smrdí – aspoň takú má skúsenosť aj Ivan Štefula z penziónu Baske v Trenčianskych Tepliciach. Ale špecifická vôňa sa dá

podľa neho odstrániť vhodnou úpravou. Jeho „tajomstvom šéfkuchára“ je s červeným vínom dusené plece alebo stehno na koreňovej zelenine či bok plnený rôznymi zmesami.

Koľko ľudí, toľko názorov... Jahňací odér popisuje šéfkuchár hotela Mercure v Bratislave Tomáš Sika ako krásnu vôňu a dodáva, že v poslednom čase doslova „frčí“ na jahňacích burgeroch s uhorkovou raitou – jogurtovou omáčkou. Pritom ale upozorňuje, že profesionál musí zužitkovať všetky časti dodávaných polovícok tak, aby nič nebolo treba uskladniť v mrazničke. Tá jemnému mäsu veľmi škodí. Dobré sa to darí aj Marekovi Brezinovi v hoteli DoubleTree by Hilton Košice; griluje chrbát, krk používa do vývaru. V jeho ponuke nechýba jahňacina najmä počas tematického mesiaca.

Keď sa jahňa pasie

Tak ako sa za mekku hovädziny považuje Argentína, v jahňacom chovateľstve vedie Írsko a Nový Zéland. Tam už aj batoliatá rastú z mäsa oviec. Slovenská jahňacina sa donedávna predovšetkým exportovala; k Veľkej noci dokázali Taliani nakúpiť u nás vyše stotisíc kusov. Ešte v časoch dostatočného domáceho dopytu sa chovatelia kvôli vyššej cene zaujímali takmer iba o zahraničných odberateľov. Táto filozofia sa im neskôr vrátila v podobe nezaujmu Slovákov o jahňacinu – odvykli si. V tých časoch nakupovali nespokojní šéfkuchári jahňacinu vonku a neraz ich zarazilo, že krajinou pôvodu bolo vlastne Slovensko...

Dnes sa aj Zväz chovateľov oviec a kôz snaží priemerného Slováka presvedčiť, že jahňacie jedlá sú chutné a navyše aj zdravé. Podľa riaditeľa správneho útvaru a chovateľa Slavomíra Reľovského výskumy dokázali protirakovinové, protisklerotické a protidiabetické účinky mäsa – najmä vďaka priaznivému pomeru polynenasýtených a nasýtených mastných kyselín a pomeru omega 6 a omega 3-mastných kyselín. Za najdôležitejší sa v tomto smere považuje obsah kyseliny rumenovej. Výskumná práca šiestich špecialistov zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity a Centra výskumu živočíšnej výroby v Nitre išla však ešte ďalej a ukázala našim chovateľom, že lepšiu bilanciю zdravia i chuti ponúkajú jahňatá chované tradičným spôsobom na pastve bez výživy z jadrových krmív – tzv. anglosaským spôsobom chovu.

Labužník nikdy neodmietne

Allaiton d'Aveyron – tieto jatočné jahňatá sa oddelili od plemena Lacauze, chované-

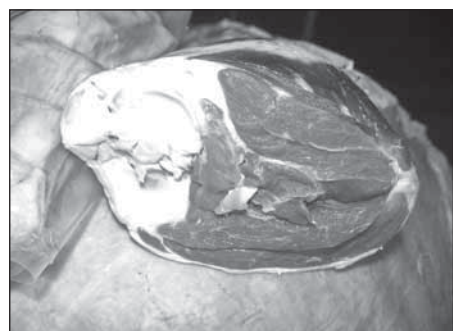

mu kvôli výrobe roquefortu. Dva mesiace pijú len mlieko, do ktorého sa dostávajú chute z pastvy oviec – matiek. Až potom prichádzajú na rad obiloviny, prežúvané v pohodlných maštaliach. Šéfkuchári servírujú mäso len málo prepečené a radi využívajú aj vnútornosti.

Gowerské plemeno – v jahňatách z waleského polostrova zanecháva jódovú morskú vôňu spásanie močiarnych tráv, šťaveľa a morskej levandule. Domáci jahňacinu pripravujú v kombinácii s bochníkmi, ktoré sa pečú z uvarených morských rias. Inak než tradičná jahňacina chutí aj mäso polodivokého plemena zo škótskeho ostrova North Ronaldsay alebo mouton de pré salé zo severofrancúzskej oblasti Mont st. Michel.

Hrubochvostá ovca – tvorí štvrtinu všetkých oviec na svete. Afričania, Mongoli, západní Číňania, Indovia zo severu a obyvatelia Blízkeho a Stredného Východu si najviac cenia vyše desaťkilový chvost, v ktorom si v tých najbizarnejších tvaroch nesie životnú energiu. Tuk sa používa aj na nakladanie jahňaciny, napríklad, v libanonskom sekanom qawarma. či kibbeh nayah. Pod názvom alya sa využíva v celej kuchyni – i sladkej. Cenia si aj pečienku a jedia ju surovú.

Zdroj: www.restauracie.sme.sk

Na salaši pri guláši 2013

Už 8.ročník akcie s názvom „Na salaši pri guláši“, ktorý sa konal v nedeľu 15.9.2013 začal o 11.00 hod. svätou omšou. Všetci si mohli pochutnať na špeciálnych akým nepochybne boli grilovaná jahňacina, baraní guláš, bryndzové halušky, ovčie syry a dva druhy palacínok- sladké džemové a slané bryndzové. Krásne vystúpenie dravcov pripravili sokoliari sv. Bavona, ktorým pobavili nielen deti ale i do-

spelých. O výbornú zábavu sa postarala hudobná skupina KORA ako aj heligonkári a pískalkári z Brvníšť. S ľudovými piesňami sa predstavila Sabinka Trnovcová, hrou na flaute Ad'ko Apoleník a žiaci zo Základnej školy v Pružine s poéziou a pripravenými piesňami. Deti aj dospelí súťažili v jedení bryndzových halušiek, jedení syra a v pití žinčice. Zaujímavou prednáškou o zdravotných účinkoch bryndze zaujal Ing.

Herian. Návštevníci mali možnosť vidieť ukážku ťahania syrových nítí spojenú s ich ochutnávkou, pozrieť si prezentáciu farmárskej techniky a záhradného náradia. Deti si zmerali sily v športových súťažiach. Krásnym zakončením dňa bola spoločná hra heligonkárov a skupiny KORA na harmonikách a ozembuchu a spevom známych ľudových piesní, ku ktorým sa pridali aj mnohí z návštevníkov. □

BÉÉÉÉ, JEDZTÉÉÉ
OVČIE VÝROBKÝ,
SÚ CHUTNÉÉÉ, SÚ ZDRAVÉÉÉ,
SÚ SLOVENSKÉÉÉ A BIOÓÓ

www.farmap

Východofrízske ovce v Bavorsku

Na Slovensku sa chovajú v súčasnosti vo väčšom rozsahu pre produkciu mlieka štyri plemená oviec, a to plemeno zošľachtená valaška (ZV), cigája (C), lacaune (LC) a východofrízska ovca (VF). Okrem týchto sa úspešne rozvíja chov syntetickej populácie slovenskej dojnej ovce (SDO), ktorá si získava obľubu u chovateľov. Dojnými plemenami vhodnými pre intenzívnejšie systémy chovu, ale aj pre marginálne oblasti Slovenska, sú zaiste ovce východofrízskeho plemena a plemena lacaune. Tieto plemená sa považujú v súčasnosti za najlepší svetový genofond dojných ovci a aj preto sa vo svete podieľajú zo všetkých špecializovaných plemien v najväčšom rozsahu (popri plemene awassi a assaf) v zošľachtovacích programoch miestnych plemien (aj na Slovensku pri tvorbe nového úžitkového typu slovenskej dojnej ovce).

Ing. Igor Nemčok

predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku-družstvo

Východofrízske ovce sa na území Slovenska chovali už koncom 19. storočia a vždy boli šľachtené na vysokú mliekovú úžitkovosť a plodnosť. Ovce sú náročnejšie na chovateľské podmienky (výživa, ustajnenie, starostlivosť) a preto sa odporúča chovať ich najmä v menších skupinách. Možný a úspešný je však aj chov východofrízskych ovci vo väčších stádových jednotkách.

Pri dobrej výžive možno jahničky (jarky) pripustiť s výbornými výsledkami už vo veku 7-8 mesiacov. Vyniká plodnosťou, ktorá sa pohybuje okolo 200 % (plemenný štandard 160 - 210 %) Živá hmotnosť bahníc je 60 – 75 kg, baranov 80 -100 kg. Priemerné denné prírastky jahniat do odstavu sú 260 – 300 gramov. Produkcia mlieka po odstave jahniat u nás je 200 – 300 kg. Dĺžka dojnej periódy je až 260 dní. V niektorých chovoch v zahraničí sa dosiahla produkcia mlieka za laktáciu viac ako 700 kg, ojedinelo až nad 1000 kg, s obsahom

Rok	Počet bahníc	kg mlieka	Tuk %	Bielkoviny %
2007	11,6	701	5,38	5,18
2008	9,6	613	5,45	5,12
2009	10,0	633	5,28	5,00
2010	10,8	688	4,76	5,04
2011	10,1	718	5,40	5,22
2012	7,7	593	4,86	4,68

tuku 6-7 %. Rekordná produkcia mlieka je 1498 kg. Najlepšie bahnice aj na Slovensku dosahujú produkciu mlieka 400 litrov.

Začiatkom júla som mal možnosť navštíviť dve farmy východofrízskych ovci v Bavorsku, neďaleko Mníchova. Dôvodom návštevy bol záujem chovateľa ovci Ivana Strmeňa z Brezna o chov tohto dojného plemena ovci. I keď Brezno svojou polohou a tvrdšou zimou patrí medzi náročnejšie oblasti kde by sa dané plemeno mohlo chovať, myslím si, že pri zabezpečení dobrých chovateľských podmienok bude chov aj v týchto podmienkach možný. Chovateľ mal záujem kúpiť cca 50 kusov východofrízskych jahničiek. Návštevu fariem nám zorganizoval pán Georg Palme – človek, ktorý dlhé roky pracoval v organizácii zaoberajúcej sa plemenárskou činnosťou, výkonom kontroly úžitkovosti, zápisom zvierat do plemennej knihy a poradenskou činnosťou. Robil kompletný servis pre niekoľko desiatok chovateľov v južnom Bavorsku. V tejto oblasti je evidovaných 12 šľachtiteľských chovov východofrízskych ovci s počtom chovaných bahníc 130 ks. Ďalších 60 chovateľov chová 600 – 800 ovci zapojených do kontroly úžitkovosti.

Prvý chov, ktorý sme navštívili

bol chov pána Günthera Fischera v Rosenheime, ktorý chová východofrízske ovce 30 rokov. Je to menší chovateľ, ktorý má v priemere 9 – 11 bahníc, ale treba podotknúť, že jeho ovce patria medzi najkvalitnejšie, veď za rok 2011 sa môžu pochváliť úžitkovosťou 718 l mlieka pri tukovosti 5,4 % a bielkovinách 5,22 %. V jednotlivých rokoch to u neho vyzeralo tak, ako ukazuje tabuľka.

Za roky 2007 – 2012 dosiahol pán Fischer priemernú úžitkovosť 657 litrov na bahnicu. KMÚ v chove vykonáva nezávislá organizácia. Počet meraní mlieka je najmenej 6x za laktáciu 1x do mesiaca, spravidla od marca do septembra. Jahňatá sa rodia koncom decembra a v januári. Pod matkami sú 2 – 2,5 mesiaca. Potom sú odstavené a chované samostatne. Nadojené mlieko všetko spracuje v malej mliekárničke doma sám s manželkou. Nie je to málo, ročne do 6500 litrov. Jeho hlavnými výrobkami sú jogurty, tvaroh, feta. Pán Fisher produkuje plemené barany a jahničky, ktoré ďalej predáva. Všetci chovatelia sú členmi chovateľského spolku cez ktorý sa tento predaj realizuje. Nepredané jahňatá a vyradené bahnice spracuje doma do mäsových výrobkov ako salámy, šunku, klobásy. Mali sme možnosť ochutnať všetky výrobky, kde mô-

Dojareň

Hospodársky dvor - stará časť

Jahničky p. Rotta

Mladé plemenné barany

Na farme u pána Fischera

Obytné a chovateľské priestory

Odstavený chovný materiál u p. Fischera

Ovce u chovateľa Fischera

Ovce u p. Fischera

Pasúce ovce v oplôtku

Pohľad do maštale u p. Rotta

Pohľad do mliečnice u p. Rotta

žem potvrdiť vynikajúcu kvalitu, chuť aj vzhľad jeho výrobkov. Aj keď je malým farmárom a obhospodaruje len 3 ha pôdy, takmer v centre mesta Rosenheim, nikomu jeho činnosť nevadí. Celé okolie chodí k nemu kupovať výrobky.

Ovce sa počas celého roka pasú v ohradách. Počas dojenia v dojárni sú prikrmované jadrom asi 1 kg na bahnicu. V zime je základ kŕmnej dávky seno, lucernové úsušky, ktoré kupuje spolu s jadrovým krmivom. Z tejto farmy dovezol pán Strmeň 2 plemenné barany východofrízkeho plemena.

Druhá farma, ktorú sme navštívili je farma pána Martina Rotta v Gars am Inn. Pán Rott obhospo-

daruje 30 ha pozemkov, z čoho má na 8 ha vytvorené oplôtky na pasenie oviec. S chovom oviec začal pred 8 rokmi v počte 20 ks bahníc. Dnes má 170 VF bahníc. Má vybudované veľmi pekné ustajňovacie priestory pre 200 kusov oviec, jednoradovú dojárňu s 12 dojacími strojmi a 24 dojacími miestami so spoločným odchodom oviec. Dojenie oviec trvá 1,5 hodiny. Farma sa nachádza v nadmorskej výške 450 m.n.m. so snehovou pokrývkou do 0,5 m. Zima je tu nie príliš krutá. Je tu citeľný vplyv teplých fénov, ktoré jej účinok zmierňujú. Všetky práce na farme vykonáva sám a v prípade potreby s jedným pomocníkom.

Prikrmovanie senom

Ovce pána Rotta sú od apríla do decembra ustajnené v oplôtkoch spolu s baranmi. I napriek prítomnosti plemenných baranov v stáde ovce prídu do ruje v polovici augusta a do polovice septembra sú pripustené. Bahnenie prebieha v I. / II. mesiaci. Jahňatá necháva pod matkami 2,5 – 3 mesiace a potom ich odstavuje, pasie samostatne a prikrmuje na maštali rezaným senom a senážou bez jadra. Získané mlieko predáva do mliekarne spolu s ostatnými chovateľmi. Chov by som nazval skôr polointenzívny. V roku 2012 dosiahol predaj mlieka na bahnicu 350 litrov. Kŕmna dávka pozostáva z celodennej pastvy v oplôtkoch (aj v noci) s prikrmo-

vaním jadrom v dojárni. Pán Rott si mieša jadro sám z komponentov triticales, ovos, hrach a minerálne látky. Prvú polovicu laktácie do 30.6. kŕmi 0,8 kg tejto zmesi na kus a deň. Druhú polovicu laktácie 0,20 kg na kus a deň ako nalákavie oviec do dojárne. Počas zimy kŕmi seno, trávnu senáž, jadro. Kukuricu siláž nekŕmi.

Okrem chovu oviec pán Rott rozvíja myšlienku agroturistiky. Na farme má vybudované ubytovanie pre 3 rodiny, ktoré tu trávajú dovolenku s tým, že sa aktívne zúčastňujú prác pri kŕmení, dojení, dorábaní krmiva.

Táto farma bola pôvodne určená pre chov hovädzieho dobytká,

Senážne priestory

Ustajňovacie a skladové priestory p. Rotta

Veterinárna lekárka

Zhadzovanie sena priamo do jaslí

Rodinný dom p. Rotta

Zľava p. Palme, vet.lekárka, p. Rott, Ing. Nemček, p. Strmeň

ktorý tu zostal až doteraz v počte cca 20 kusov ... na prílepenie.

V čase našej prítomnosti na farme túto navštívila veterinárna lekárka, ktorá okrem rutinných prác ako vakcinácia, odčervovanie, vypisovanie dokladov 4x navštívi farmu preventívne ako poradkyňa chovu. Po príchode na farmu sa prezula, preobliekla, a tak vošla do chovu – takto je to samozrejme povedala.

I keď sme neboli v Nemecku prvýkrát na každom kroku vidieť poriadok, disciplínu, jasný cieľ, ktorý sa týmto chovateľom darí plniť. Samozrejme sú tu aj jasné nemecké pravidlá podpôr pre poľnohospodárov. Ich cieľom je udržať ráz nádhernej krajiny na celom území v takej forme, aby tam žili ľudia. Sú to obyčajní menší alebo väčší farmári, ktorí túto krajinu obrábajú veľmi zodpovedne na

vysoké úrovni. Myslím si, že nepracujú viac ako my, ale ten pokoj a istota, ktoré medzi nimi vládnu, nám nateraz určite chýbajú. Verím, že sa časom k tomu dostaneme aj my. V dnešnej dobe, keď si každý chovateľ viac všímá ekonomiku svojho chovu, naskytuje sa otázka, či chovať alebo nechovať VF ovce. Každému kto má na to vhodné podmienky s možnosťou oplôtkového pasenia v menšom

alebo väčšom množstve to vrele doporučujem. Videl som chovy VF oviec v množstve 350 až 500 bahníc v jednom stáde, kde mali úžitkovosť nad 400 litrov mlieka pri dobrom zdravotnom stave oviec. Pri súčasných problémoch s pracovným personálom v chove oviec u nás sa možno mnohí zamyslia nad touto možnosťou. Pokiaľ sa takí nájdú, prajem všetkým veľa chovateľských úspechov. □

ZNAČKA KVALITY SK pre výrobky z ovčieho mlieka

Ocenenie za výrobky z ovčieho mlieka získali naši chovatelia:

PD Liptovské Revúce - Ovčí oštiepok- Značka kvality SK GOLD

PPD Liptovská Teplička - BIO Ovčí syr, BIO Ovčí syr údený, BIO 100 % ovčia bryndza, BIO Žinčica, BIO Maslo, BIO Nite, BIO Ovčí syr solený- Značka kvality SK GOLD

Jubilejný 40. ročník AGROKOMPLEXU 2013 sa nezaobišiel bez slávnostného udeľovania nových ocenení ZNAČKA KVALITY SK

Slávnostnému udeľovaniu predchádzali 2. zasadnutie odbornej komisie, a to 20. mája 2013 a 12. augusta 2013, kde odborná komisia podľa zásad posudzovania a udeľovania značky posudzovala prihlásené výrobky a rozhodla odporučiť udelenie Značky kvality SK 165 výrobkom od 32 výrobcov.

Podvečer prvého dňa 40. medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstavy Agrokomplex 2013 sa konal slávnostný gala-večer. Ako prvé prišlo na rad odovzdávanie ocenenia Značka kvality SK, kde si z rúk ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ľubomíra Jahnátka prevzali výrobcovia Značku kvality SK za 52 výrobkov a Značku kvality SK GOLD za 113 výrobkov, a to za nadštandardne kvalitatívne vlastnosti. Ocenenie Značka kvality SK sa potravinárskym produktom udeľuje už viac ako osem rokov. Logom našej národnej značky sa slovenské potraviny jednoznačne odlišujú od dovážaných. Vďaka tomu sa spotrebiteľia ľahšie orientujú pri nakupovaní. Rezort pôdohospodárstva a roz-

voja vidieka má aj naďalej jasný cieľ – je ním podpora spotreby domácej potravinovej produkcie a jasné odlíšenie slovenských potravín od dovážaných. Rezort chce tiež docieľiť, aby spotrebiteľia našli na pultoch predajní čo najviac slovenských kvalitných potravín.

Pre návštevníkov tejto jubilejnej výstavy bol pripravený atraktívny program v priestoroch Kulinárskeho kútika Značky kvality SK v pavilóne M1, kde sa celé štyri dni počas výstavy varilo z výrobkov Značky kvality SK.

Varili kuchári známi z televíznych obrazoviek - Ľubomír Herko, ktorý varil aj počas minulého ročníka Agrokomplexu 2012, ale predstavili sa aj iní dobre známi kuchári z relácie MASTERCHEF – porotca Radek Šubrt a finalistka Michaela Králiková. O kvalite a jedinečnosti pripravených pochúťok sa mohli presvedčiť návštevníci potravinárskeho pavilónu M1, keďže všetky pripravené jedlá mohli aj ochutnať.

Ocenené výrobky, nové ale aj tie, ktoré získali ocenenie Značka kvality SK v minulosti, boli vystavené vo vitrínach v pavilóne M1, ktoré boli súčasťou expozície Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Všetky výrobky, z ktorých sa počas výstavy varilo, dodali držiteľia Značky kvality SK:

- Bryndziaren a syráren, a.s. Zvolenská Slatina
- Levické mliekarne, a.s.
- PD Liptovské Revúce
- HSH spol. s r.o. Veľké Zálužie
- Hyza, a.s. Topoľčany
- Slovyb, a.s. Príbovce
- Pivnica Tibava
- Milsy, a.s. Bánovce nad Bebravou
- Milk- Agro, s.r.o. Sabinov
- Koliba, a.s. Hriňová
- Bušlák Oil, s.r.o. Dunajský Klátov
- Ing. Peter Kudláč – Apimed, Dolná Krúpa
- Danubia, a.s. Dunajská Streda
- Mlyn Pohronský Ruskov a.s.
- Považský cukor, a.s. Trenčianska Teplá
- Refka, s.r.o. Nitra
- Mäsovýroba Štefan Knížka, s.r.o. Hranovnica
- Novogal, a.s. Dvory nad Žitavou

Všetkým výrobcom sa touto cestou chceme veľmi pekne poďakovať, že práve vďaka nim si mohli návštevníci pochutíť na pestrých jedlách z kvalitných slovenských potravín.

Zdroj: www.znackakvality.sk

AGROKOMPLEX 2013

Vážení čitatelia, fanúšikovia chovu oviec a kôz. Dovoľujem si vás v tomto príspevku oboznámiť s priebehom a výsledkami výstavy expozície oviec a kôz na AGROKOMPLEXE 2013.

Program AGROKOMPLEXU bol nasledovný:

Program Agrokompexu 2013

19. – 20.8.2013 – návoz zvierat

21.8.2013 – doobeda hodnotenie zvierat, ovce a kozy sa hodnotia v priestore expozície ZCHOK na Slovensku – družstvo

22.8.2013 – od 9:00 otvorenie 39. AX 2012
– od 12:00 otvorenie 7. NVHZ

23.8.2013 – od 10:00 – nákupný trh plemených capov – Memoriál Doc. Gyarmathyho
– od 12:00 – predvádzanie zvierat

24.8.2013 – od 11:00 – predvádzanie zvierat
– **deň chovateľov oviec a kôz od 12:00 – 15:00, oceňovanie víťazných zvierat a kolekcií**

– od 15:00 ukážka pasenia so psom, cvičiteľ pán Sedlák

25.8.2013 – od 11:00 – predvádzanie zvierat
– deň ukončenia výstavy, posledné predvádzanie o 11:00
– po 18:00 odvoz zvierat

26.8.2013 – odvoz zvierat a vyčistenie koter-cov

Denne o 10:30 prebiehala ukážka strojo-vého dojenia bahníc, ktorú predvádzal pán Ondruch z Valašskej Bystřice s odborným komentárom, ktorý zabezpečili Doc. RNDr. Milan Margetín, vedúci disciplíny chov oviec na katedre špeciálnej zootechniky na SPU Nitra a Ing. Dušan Apolen z Centra výskumu živo-číšnej výroby Nitra, pracovisko Trenčianska Teplá. Návštevníci mali možnosť denne sledo-vať predvádzanie kolekcií plemenných jariek, plemenného barana, plemenného capa šam-pióna výstavy a plemenných kozičiek z Dvorov nad Žitavou a mohli obdivovať široké spektrum rôznych plemien vystavovaných oviec a kôz v našej expozícii. Návštevníci si mohli pochut-nať na dobrom jahňacom guláši, ktorý každý

deň varili pri našej kolibe zamestnanci firmy Obert, Bertin Zúbek, pod vedením pána Zúbe-ka. U spomínanej firmy si mohli návštevníci zakúpiť aj rôzne výrobky z ovčieho mlieka, úde-né syry, syrové korbáčiky, hrudkový syr, pare-nice a kvalitnú žinčicu. Tieto výrobky predávali z chladiarenského pultu pri kolibe ZCHOK.

Program dňa chovateľov oviec a kôz:

Chovateľský deň sa začal o 12:00 príhovo-rom predsedu predstavenstva ZCHOK Ing. Igo-ra Nemčoka, ktorý stručne informoval obecen-stvo o súčasnej situácii v chove oviec a kôz na Slovensku a odovzdal slovo riaditeľovi ZCHOK na Slovensku – družstvo Ing. Slavomírovi Re-ľovskému. Ing. Reľovský oboznámil prítomných so všetkými činnosťami a aktivitami ZCHOK.

Potom nasledovalo predvádzanie kolekcií zvierat. Odborný komentár ku predvádzaným zvieratám zaobstaral riaditeľ ZCHOK Ing. Re-ľovský.

Ceny pre ocenené zvieratá odovzdávali:

Ing. Igor Nemčok, predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku

Ing. Andrea Hrdá, riaditeľka odboru ŽV na MPRV SR

Ing. Róbert Mészáros, odbor ŽV na MPRV SR

Ing. Štefan Ryba, riaditeľ PS SR na Slovensku

Ing. Eduard Janíček, podpredseda predstave-nstva ZCHOK na Slovensku

Zvieratá boli predvádzané nasledovne:

- plemenný baran C z PD Jarovnice, farma Uzovské Pekľany (šampión výstavy) a plemenné jarky C z PD Jarovnice, farma Hermanovce (I. miesto v kategórii plemena C)
- plemenný baran V z CVŽV Trenčianska Tep-lá plemenné jarky ZV z RD Klenovec (I. miesto v kategórii plemena ZV)
- plemenný cap plemena HKK z Majera Cho-seň Ladice (šampión výstavy) a plemenné

kozičky plemena HKK zo Združenia Ag-ropodnikateľov Dvory nad Žitavou (prvé miesto v kategórii kôz)

Týmto chcem poďakovať ošetrovateľom Ro-manovi Čechovi, Jakubovi Kováčovi, Ondrejovi Kováčovi, ktorí sa počas celej výstavy vzorne starali o vystavované zvieratá a pri predvá-dzaní zvierat preukázali veľký cit a odbornosť. Poďakovanie patrí všetkým vystavovateľom za predvedené zvieratá, zvlášť za barana plemena pôvodná valaška, ktorý získal ocenenie, Najfo-togenickejšie zviera výstavy“.

Výstavy sa zúčastnili títo chovatelia:

RD Klenovec

- plemenný baran plemena ZV a kolekcia ple-menných jariek plemena ZV v počte 5 ks

MVDr. Dušan Antalík, Veľká Ves

- plemenný baran plemena AM 1ks

PD Liptovské Revúce

- kolekcia plemenných jariek plemena ZV 5 ks
- baran 1 ks a kolekcia jahničiek – revúcke strakaté ovečky 5 ks

Agro Raslavice

- kolekcia plemenných jariek plemena C 5 ks

SHR Peter Karcol, Vrútky

- plemenný baran plemena C

CV ŽV Nitra, pracovisko Trenčianska Teplá

- plemenný baran plemena SD
- kolekcia plemenných jariek 5 ks a bahníc plemena SD 10 ks
- kolekcia plemenných jariek plemena LC 5ks
- plemenný baran plemena V a kolekcia ple-menných bahníc plemena V 5 ks

Keľo a synovia, s.r.o. Veľké Teriakovce

- kolekcia jariek plemena BE 5 ks
- kolekcia jariek plemena LC 5 ks

(pokračovanie na 23. strane)

AGROKOMPLEX 2013

AGROKOMPLEX 2013

AGROKOMPLEX 2013

*Hodnotiaca komisia expozície oviec a kôz -
zľava-Doc. Margetín, Ing. Mészáros, Ing. Šutý,
Ing. Gúglava, Ing. Apolen, Ing. Čapistrák*

Strojové dojenie prezentoval Jozef Ondruch

AGROKOMPLEX 2013

*Kolektív ošetrovateľov
a obsluhy v Kolíbe
ZCHOK*

Ocenení chovatelia na Chovateľskom dni ZCHOK

(dokončenie z 18. strany)

PD Jarovnice

- plemenný baran plemena C a kolekcia jariek plemena C 5 ks

Agramil, s.r.o. Mojš

- kolekcia jahničiek plemena OD 2 ks a jariek plemena OD 2 ks

PD Pokrok Ostrov

- kolekcia plemenných jariek plemena V 5 ks

Vladimír Magna, Ponická Lehôtka

- kolekcia plemenných jariek plemena V 5 ks

AT Tatry s.r.o. Spišská Belá

- kolekcia plemenných jariek plemena ZV 4 ks

PD Žemberovce

- kolekcia plemenných jariek plemena C 5 ks

Agrofarma Šándor, Pleš

- plemenné barany plemena IF 2 ks
- plemenný baran plemena SF 1 ks,
- kolekcia plemenných jariek plemena IF 5 ks
- kolekcia plemenných jariek plemena SF 4 ks

SHR Peter Borbás, Rimavské Jánovce

- plemenný baran plemena SF 1 ks a plemenné jarky plemena SF 5 ks

Združenie agropodnikateľov, Dvory nad Žitavou

- kolekcia kozičiek plemena HKK 3 ks

Istro – Agra Gbelce, Ing. Milan Petrovič

- kolekcia kozičiek plemena BU 5 ks

Ing. Štefan Hamerlík, Jablonica

- plemenné capky plemena BKK 2 ks
- plemenné kozičky plemena BKK 2 ks
- plemenné kozy plemena BKK 2 ks

Majer Choseň, Ladice, Ing. Ivan Fazekaš

- plemenný cap plemena HKK

Všetky vystavované zvieratá boli na výstavu veľmi dobre pripravené, za čo patrí veľká vďaka ich majiteľom, ktorí boli ochotní zvieratá na výstavu poskytnúť a pripraviť.

Vystavené zvieratá ohodnotila a ocenila komisia v tomto zložení:

Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Dušan Apolen, Ing. Július Šutý, Ing. Róbert Mészároš, Ing. Anton Čapistrák, Ing. Pavol Gúgľava, podľa propozícií Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky za umiestnené zvieratá na Národnej výstave hospodárskych zvierat v rámci výstavy Agrokomplex Nitra 2013.

Výsledky hodnotenia:

OVCE A KOZY

Plemenné barany

Šampión výstavy
Poľnohospodárske družstvo Jarovnice, farma Uzovské Pekľany za barana SK 1957293 plemena cigája

I. miesto

Centrum výskumu ŽV Trenčianska Teplá za barana SK 2013793 syntetickej línie slovenská dojná ovca

II. miesto

RD Klenovec za barana SK 2094896 plemena zošľachtená valaška

III. miesto

SHR Peter Karcol, Vrútky za barana SK 1752994 plemena cigája

BAHNICE, JARKY

Plemeno cigája

I. miesto

PD Jarovnice, farma Hermanovce za kolekciu plemenných jariek

II. miesto

Agro Raslavice, s.r.o. za kolekciu plemenných jariek

Plemeno zošľachtená valaška

I. miesto

Roľnícke družstvo Klenovec za kolekciu plemenných jariek

II. miesto

Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce za kolekciu plemenných jariek

Plemeno pôvodná valaška

I. miesto

PD Pokrok Ostrov za kolekciu plemenných jariek

Bahnice, jarky a jahničky mäsových plemien

I. miesto

Agrofarma Šándor Pleš za kolekciu ple-

menných jariek plemena **suffolk**

II. miesto

Keľo a synovia, s.r.o. Veľké Teriakovce za kolekciu plemenných jariek plemena **berichonne du cher**

Bahnice, jarky a jahničky mliekových plemien

I. miesto

CV ŽV Trenčianska Teplá za kolekciu plemenných jariek syntetickej línie **slovenská dojná ovca**

II. miesto

Keľo a synovia s.r.o. Veľké Teriakovce za kolekciu plemenných jariek plemena **lacaune**

PLEMENNÉ KOZY:

Plemenný cap

Šampión výstavy

Majer Choseň Ladice za capa SK 2015816 plemena **hnedá koza krátkosrstá**

Plemenné kozičky

I. miesto

Združenie Agropodnikateľov Dvory nad Žitavou za kolekciu plemenných kozičiek plemena **hnedá koza krátkosrstá**

Zlatý kosák získal plemenný baran plemena IF č. SK 1724499 z **Agrofarmy Šándor Pleš**.

Cenu časopisu Slovenský chov pre najfotogenickejšie zvierá výstavy získal plemenný baran V z **CVŽV Trenčianska Teplá**.

Cenu predsedu predstavenstva ZCHOK na Slovensku získala kolekcia plemenných jariek plemena **pôvodná valaška** z chovu pána **Vladimíra Magna, Ponická Lehôtka**.

Záverom chcem poďakovať všetkým zúčastneným a oceneným chovateľom úprimne poďakovať. Poďakovanie patrí aj pánovi Josefovi Ondruchovi z Valašskej Bystřice za ukážku strojového dojenia oviec ako aj členom hodnotiacej komisie za objektívne hodnotenie vystavovaných zvierat.

Ďakujem aj firmám a jednotlivcom, ktorí prispeli na pohostenie v Kolibe pre členov ZCHOK na Slovensku a ostatných hostí- PD Liptovské Revúce, RD Klenovec, Fiam Agro services, s.r.o., RD Veľká Rača Ošadnica, OVIS-FARMA, s.r.o. Považská Bystrica, Agrodružstvo Krivá, Keľo a synovia s.r.o. Veľké Teriakovce, PD Pokrok Ostrov, PPD Liptovská Teplička, Sallaš Zbojská, Farma Kamenica, SZCH, Doc. Milan Margetín, Ing. Róbert Mészároš, Ing. Anton Čapistrák, Ing. Dušan Apolen, Ing. Igor Nemček, Jaroslav Roziak, Vladimír Magna.

Autor:

Ing. Pavol Gúgľava, ZCHOK na Slovensku-družstvo

Hričovské pastorále 2013

Dňa 17.8.2013 Obecný úrad v Dolnom Hričove, Žilinský samosprávny kraj a Krajské kultúrne stredisko v Žiline zorganizovali IX. ročník slávnosti HRIČOVSKÉ PASTORÁLE – súťaž v strihaní oviec s medzinárodnou účasťou (Česká republika, Poľská republika), ktoré sa konali v športovom areáli v obci Dolný Hričov. Program začal o 11.00 hod. slávnostnou svätou omšou.

Počas súťaže prebiehal aj kultúrny program od 13.00 hod. pre návštevníkov – spevácka skupina Divinčan, Javorník, folklórny súbor Rovňan, folklórni nadšenci Oprášené krpce, heligonkári z Rudiny, gajdovači z Hrčavského Trojmedzia, zazneli piesne Karla Gotta v podaní Mariána Mariaka, a o 20.00 hod. zábavu rozprúdil DJ BIG ČUKY a DJ YOGI. Sprievodnými podujatiami boli aj rôzne súťaže, ukážky výroby syra a syrových nití, predaj syrov a bačovských výrobkov, detské atrakcie, paintball, streľba z historických stredovekých zbraní, streľba zo vzduchovky. Hlavný bodom programu bola súťaž

v strihaní oviec s medzinárodnou účasťou strihačov oviec, ktorá sa začala o 12.00 hod. Počet súťažiacich bol 18 (Tab.č.1). Z domácich strihačov z koliby Paštiná Závada súťažili Ing. Marián Chamaj (organizátor súťaže – foto 6), Juraj Decký, Adam Šimák. Každý súťažiaci strihal 5 kusov oviec. Odborná komisia hodnotila čas strihania, kvalitu strihania a poranenia. Obdivuhodná a chválihodná na tejto súťaži bolo, že jednotliví súťažiaci sa navzájom povzbudzovali a prevládala medzi nimi zdravá rivalita. Do finále v strihaní 5 kusov oviec sa dostali Ján Hankovský zo Zlatého, Krystián Jarosz (Poľsko), Peter

Kučera z Valaskej. Na prvom mieste za umiestnil Krystián Jarosz (PL) – čas ostrihania 6 minút, 20 sekúnd, na druhom mieste skončil Peter Kučera z Valaskej – čas ostrihania – 6 minút, 42 sekúnd, na treťom mieste sa umiestnil Ján Hankovský zo Zlatého – čas ostrihania – 7 minút, 17 sekúnd. V kategórii strihač na d 50 rokov – strihač veterán – sa na prvom mieste umiestnil Ján Hankovský zo Zlatého.

Na organizácii tohto podujatia (podotýkam, že ešte boli prázdniny) sa zúčastnili aj študenti a absolventi SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82 v Žiline (foto č.1).

Študenti už od rána pripravovali pre návštevníkov stánok pre ochutnávku a súťaž ovčích výrobkov. Naše študentky oblečené v krásnych ľudových krojoch vniesli do tejto akcie spomienky na slovenské vidiecke a ľudové tradície. Pod

č.	meno	vek	bydlisko	zamestnanie	počet ostrihaných oviec	rekord ostrihaných oviec za deň za deň	strojček
1	Kubek Rastislav	36	Lipt. Revúce	tesár	250 000	260	Sunbeam
2	Jaroszl Patryk	25	Letowe	strihač	100 000	150	Heiniger
3	Marko Marek	19	Valaska	študent	9 000	160	Heiniger
4	Chamaj Marian	38	D. Hričov	bača šéf	55 000	270	Heiniger
5	Hankovský Vladimír	57	Zlatné	strihač	600 000	300	sunbeam
6	Kučera Peter	41	Valaská	strihač	300 000	330	Heiniger
7	Sobek Slavomír	35	Bardejov	strihač	70 000	200	Sunbeam
8	Hankovský Jan	51	Zlatné	strihač	600 000	309	Sunbeam
9	Šimák Adam	33	D. Hričov	strihač	20 000	180	Sunbeam
10	Bishop Vlastimil	26	Spytihněv	strihač	10 000	130	Heiniger
11	Smoleňák Pavel	48	Kolbasov	zvarač	3 000	90	
12	Švarc Karel	42	Plzeň	strihač	300 000	200	Sunbeam
13	Smoleňák Šimon	45	Humenné	strihač	200 000	250	Lister
14	Smoleňák Milan	38	Staškovce	strihač	300 000	150	Bajong
15	Smoleňák Ondrej	46	Čabalovce	strihač	300 000	270	Sunbeam
16	Decký Juraj	32	D. Hričov	strihač	120 000	260	sunbeam
17	Jaroszl Krystyan	28	Letowe	strihač	100 000	200	Lister
18	Kubek Jozef	61	Lipt. Revúce	strihač	300 000	280	Sunbeam

vedením pedagogického dozoru Ing. Dušana Matušeka a Ing. Eleonóry Boocovej vyzdobili stánok typickými ozdobami, ktoré charakterizovalo dané podujatie – zvonce, valašky, krčahy, črpáky, ovčie kožušiny.

O najchutnejší ovčí výrobok súperili výrobky – čerstvý ovčí hrudkový syr, údený hrudkový ovčí syr, bryndza, žinčica, ovčí oštiepok (foto č. 2).

Svoje výrobky do súťaže poskytli: AGROFIN PD Dolný Hričov – Koliba Paština Závada, Poľnohospodárske družstvo (PD) Predmier – hospodársky dvor Súľov, súkromnohospodáriaci roľník Zúbek Bertin, farma Praznov. Návštevníci mali možnosť anonymne degustovať tieto výrobky, vyplísať anketové lístky. Prvé miesto získal údený ovčí syr z farmy Praznov, na druhom mieste skončil čerstvý ovčí syr z PD Predmier – farma Súľov, tretie miesto získal údený ovčí syr z PD AGROFIN Dolný Hričov – Koliba Paština Závada. Absolventi našej školy pomáhali organizátorom súťaže – pripravovali pre strihačov objekt na strihanie oviec, pomáhali strihačom pri podávaní oviec a zbieraní nastrihanej vlny do zochov.

Je dôležité podotknúť, že organizátori návštevníkom poskytli aj ukážky výroby syrových nití, výrobu hrudkového syra, ktoré predviedli šikovné dievčatá – Ľubka Decká, Katka Capandová (foto č. 3,4).

Premiéru na tomto krásnom podujatí mala súťaž furmanských záprahov. Furmani so svojimi zverencami súťažili v nasledovných disciplínach: slalom s vozom (foto. č. 5), slalom s drevom, ťahanie traktora. Počet súťažiacich bol 7. Víťazom v slalome s vozom sa stal Patrik Játy s koňom Litvom, s drevom Miroslav Šuhaj s koňom Judurf, v ťahaní traktora zvíťazil Lukáš Kubica (Poľsko) s koňom Fuksom.

Poľovníci z poľovníckej spoločnosti Veliká navarili guláš z diviny a samozrejme domáce kuchárky pripravili pre návštevníkov stovky vynikajúcich porcií bryndzových halušiek (foto č. 7).

Organizátorom súťaže, účinkujúcim, súťažiacim, študentom a absolventom školy patrí poďakovanie za pomoc a spoluprácu na danom podujatí, pretože spojili príjemné s užitočným, pripravili pre návštevníkov skutočne príjemný deň, ktorí sa ukončil veselicoú.

Na záver treba poďakovať aj sponzorom súťaže, ktorí podporili toto podujatie: AUTODOPRAVA Miloš Hlucháň, IPECON s. r. o., VÁHOSTAV - SK - PREFA s. r. o. Horný Hričov, AGROFIN PD Dolný Hričov - KOLIBA Paština Závada, TOI TOI & DIXI, SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku – Predmestská 82 Žilina, Techteam, FORNIX, Fossil energy, KEIS media, Q-99 sound&light, Nitrabus, GRYF, Slovenská investičná a realitná spoločnosť, a. s. Žilina,

Tešíme sa na X. ročník!

Ing. Eleonóra Boocová
SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku
Predmestská 82, 010 01 Žilina

Vyhodnotenie nákupného trhu mladých plemenných baránkov 2013

Vážení čitatelia, už sa stáva tradíciou, že ZCHOK na Slovensku – družstvo koncom augusta alebo začiatkom septembra organizuje nákupný trh mladých plemenných baránkov, narodených v tom istom roku, plemien lacaune a východofrízske. Požiadavka na usporiadanie tohto trhu vznikla z radov chovateľov, producentov plemenných baránkov. Trhy na tieto plemenné baránky sa spočiatku uskutočňovali u chovateľa pána Roziaka vo Zvolene. Tohto roku, dňa 4.9.2013, už druhý rok po sebe sa uskutočnil nákupný trh na mladé plemenné barany plemien lacaune a východofrízske v priestoroch firmy Agrohubník, a.s., Hronsek.

Ing. Pavol Gúglava
ZCHOK na Slovensku

Plemenné barany boli predvádzané aj hodnotené priamo na poli, na strnisku po žatve oproti hospodárskeho strediska firmy. Zamestnanci ZCHOK v spolupráci s domácimi postavili zo zábran, ktoré ZCHOK vlastní dostatočný počet kotercov a priestor na predvádzanie. Zamestnanci firmy Agraservis z Koštian nad Turcom postavili montovanú halu, v ktorej prebiehalo samotné hodnotenie zvierat. Počasie nám vyšlo krásne a ku zdarnému priebehu prispel aj pán Štefan Črep, predseda z SPDP Lúžňan Lip-tovská Lúžna, ktorý prišiel aj s partiou navariť chutný jahňací guláš.

Nákupný trh otvoril predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku Ing. Igor Nemčok, ktorý v krátkom príhovore poďakoval hostiteľom za pomoc pri organizácii nákupného trhu, kupujúcim zaželal dobrý nákup a predávajúcim

dobrý predaj. Potom sa hodnotenie baranov mohlo začať.

V tomto príspevku vás chcem oboznámiť s priebehom tohto trhu a s jeho vyhodnotením (Tabuľka č. 1).

Na tento nákupný trh bolo prihlásených 96 plemenných baranov, z toho bolo 89 plemena lacaune a 7 plemena východofrízske. Podmienkou na ohodnotenie prihlásených baranov bol vek nad 6 mesiacov v deň konania trhu a živá hmotnosť nad 43 kg. Pre prípad, že by bolo potrebné pri podozrení z nedostatočnej hmotnosti barana prevážiť, zamestnanci ZCHOK pripravili elektronickú váhu.

Plemenné barany hodnotila komisia v tomto zložení:

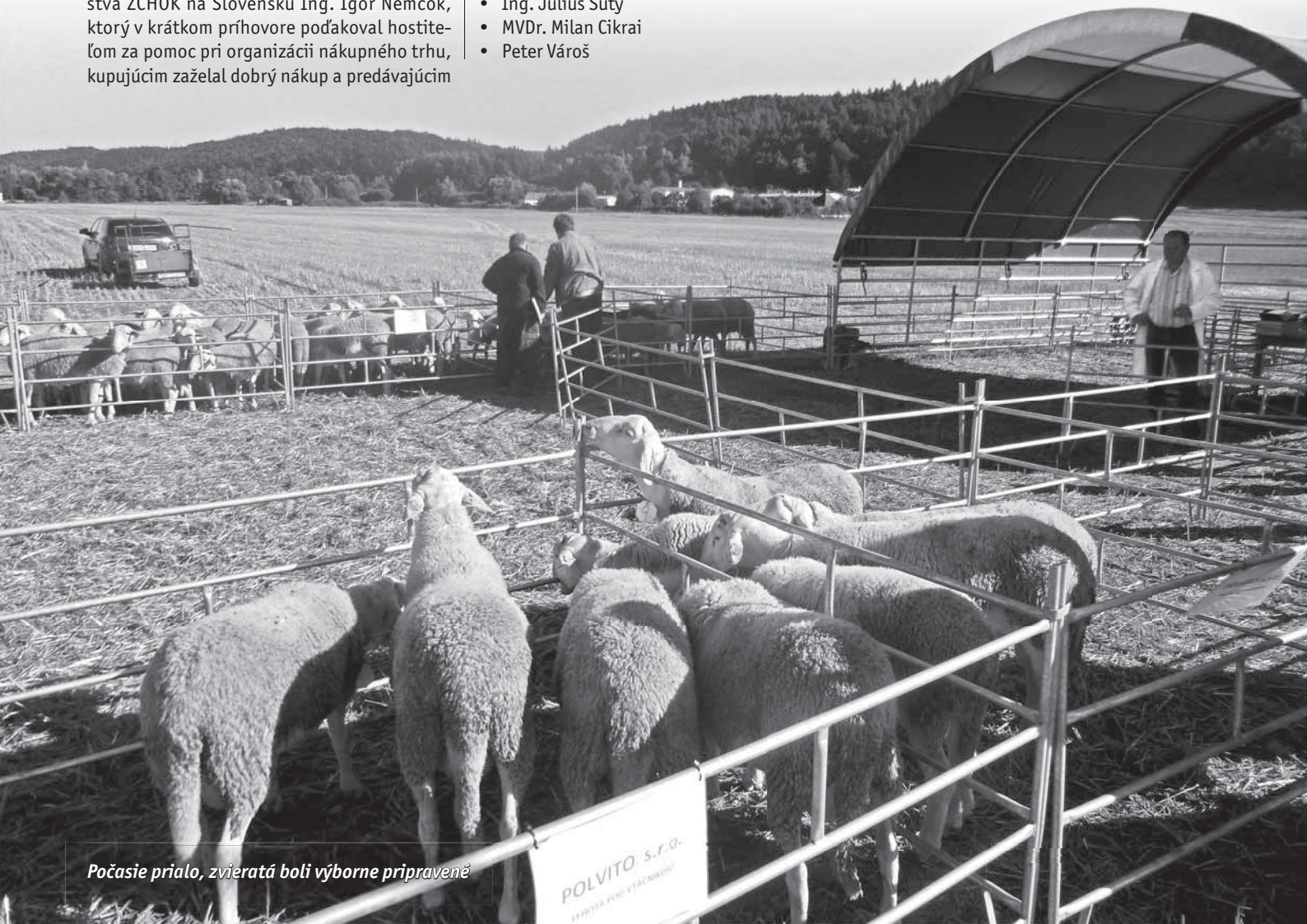
- Ing. Slavomír Reľovský – predseda komisie
- Ing. Július Šutý
- MVDr. Milan Čikrai
- Peter Vároš

Ing. Nemčok blahoželal chovateľovi šampióna Nákupného trhu- Ing. Kováčovi

Zapisovateľ bol Ing. Pavol Gúglava.

Zvieratá od všetkých chovateľov boli na trh výborne pripravené a všetky spĺňali limit

Počasie prišlo, zvieratá boli výborne pripravené

POLVITO S.F. Q.
KAPETA POLYESTER/ALUMINUM

požadovanej živej hmotnosti. Z predvedených baranov bol vyradený iba jeden a to kvôli mäkkým zadným sponkám. Ako vyplýva z tabuľky vyhodnotenia nákupného trhu, z 86 predvedených baranov bolo 27 zaradených do triedy ER a 33 do triedy EA, čo svedčí o dobrej spolupráci chovateľov a šľachtiteľov ZCHOK pri zvyšovaní užitočnosti a plemenných hodnôt zvierat v stádach cieľavedomou selekciou a výberom rodičovských párov.

Počas hodnotenia komisia vyberala plemené barany do súťaže o šampióna nákupného trhu. Šampiónom sa stal plemenný baran katalógové číslo 95, línie Winston z chovu Ing. Jozefa Kováča, Žarnovica – Huta č. 87. Tento plemenný baran má genotyp na scrapie ARR/ARR (I. riziková skupina) a jeho matka nadojila v prvej laktácii 336,91 litrov mlieka. Chovateľa víťazného barana ocenil vecnou cenou predseda predstavenstva ZCHOK na Slovensku Ing. Igor Nemčok.

Na záver chcem poďakovať zástupcom fir-

Spoločenské posedenie

my Agrodubník a.s. Hronsek, za poskytnutie priestorov a pomoc pri organizácii tohto podujatia, poďakovanie patrí aj firme Agraservis z Koštian nad Turcom za poskytnutie monto-

vanej haly kde prebiehalo hodnotenie a tiež nesmiem zabudnúť na pána Štefana Črepa s kolektívom, ktorí sa postarali o občerstvenie pre zúčastnených. □

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: AGRODUBNÍK, a.s.Hronsek									Dátum NT: 04.09.13	
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	[%]
			ER	EA	EB	I	II			
307 724 012 POLVITO s.r.o., Lehota p/Vtáčn.	17	14	0	9	3	2	0	14	0	0.00
506 502 355 PD Belá - Dulice	9	9	4	2	3	0	0	9	0	44.44
506 839 905 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	12	12	1	8	3	0	0	12	0	8.33
506 839 906 SZCH Valča, Martin Šimek	8	8	5	2	0	0	0	7	1	71.43
506 839 907 SZCH Valča, Misár Ján	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0.00
506 839 908 SZCH Valča, Saliniová Lenka	4	4	0	2	2	0	0	4	0	0.00
506 839 909 SZCH Valča, Hulej Jozef Ing.	3	3	0	0	1	1	1	3	0	0.00
601 022 971 Ing. Igor Nemčok	7	7	0	0	4	3	0	7	0	0.00
603 713 968 Pavol Demeter-Jasenie	8	5	0	4	1	0	0	5	0	0.00
603 805 946 SHR Vlastimil Majer, Bystrá 4	5	5	4	1	0	0	0	5	0	80.00
611 707 002 Roziak Jaroslav, Zvolen	15	11	9	2	0	0	0	11	0	81.82
612 201 001 Ing. Jozef Kováč, Žarnovica-Huta	7	7	4	3	0	0	0	7	0	57.14
Celkom za NT 04.09.13	96	86	27	33	18	6	1	85	1	31.76

Hodnotilo sa v hale od firmy Agraservis Košťany nad Turcom

Nájdí si svojho baču...

Vynikajúci guláš navarili zástupcovia SPDP Lúžňan-Liptovská Lúžna

V Jasení to opäť voňalo baraninou

Možno vôňa baraniny, možno zvedavosť, čo to barania hrča je, bolo to, čo pritiaхло množstvo návštevníkov v sobotu dňa 10. augusta na Jasenské baranie hody.

A hodovalo sa poriadne. Ved, keď to organizátori spočítali, zjedlo sa minimálne 19 oviec, a to sa okrem hrč varil i baraní guláš, držky, predávali sa langoše, trdelníky, perníky a všelijaké iné dobroty.

Elena Kordíková

starostka obce Jasenie

Do súťaže sa prihlásilo 15 družstiev, ktoré hodnotila päťčlenná porota. Tá mala poriadne veľa práce, lebo úroveň predkladaných vzoriek je čoraz lepšia, ozdobený tanier jeden od druhého krajší. A tak sa porota rozhodla, že ocenia nielen kvalitu uvareného mäsa, ale vyhodnotia aj najkrajšie ozdobený tanier.

Táto nakoniec rozhodla o poradí:

Prvé miesto vo varení baraných hrč získalo družstvo: SHR Ján Demeter a synovia

Druhé miesto družstvo: Šroubičkári-Gregor Sekáč a kol.

Tretie miesto získali mladí kuchári, družstvo Rýchla rota- Zuzana Jakubcová a Tomáš Kubacký, všetci z Jasenia.

Ocenenie najkrajšie vyzdobený tanier získalo:

- družstvo Nádej : Jaroslav Zelenčík a kol. Valská,

- družstvo Študáci – Michal Engliš a kol., Jasenie,
- družstvo Daučík Team – Michal Kordík a Martin Sekáč, Jasenie.

No nesúťažilo sa len vo varení, súťaže prebiehali počas celého dopoludnia. Deti ťahali syrové nite, bolo potrebné najrýchlejšie omotať niť okolo jazyka a zjesť ju. Túto súťaž absolvovali i dospelí. Potom to bola súťaž o mocné dieťa, kde deti držali vo výške ramena v rukách vedierka naplnené pieskom, a nakoniec deti hádzali umelé taniere na cieľ. Dospelí tiež mali svoje súťaže – súťažili na presnosť v bití klinca na jeden raz do dreva a tiež mali vytrvalostnú súťaž v držaní prepraviek na čas. I tieto súťaže mali svojich víťazov. A zábava pokračovala ďalej. O 14.00 hod. vystúpila folklórna skupina Bystrina z Banskej Bystrice, po nej diváci so záujmom očakávali vystúpenie Tomáša Bezdedu. No návštevníci sa nerozchádzali ani po tomto

programe. Od 18.00 hod. až do samého rána prebiehala tanečná zábava, kde sa striedala skupina ZBM z Brezna a DJ IVO z Jasenia. To, že hudba mala dobrú úroveň svedčí o tom, že na ňu tancovala nielen mládež, ale i tí skorej narodení. Na hody zavítal aj poslanec NR SR pán Ľudovít Kaník, ktorý pri tejto príležitosti zasadil pred rímsko-katolíckym kostolom lipu. Prišli i hostia z Chorvátska, ktorí v rámci spolupráce MAS Chopok – Juh hostovali v našom regióne. Podujatie sa im veľmi páčilo. „Organizátora – Obec Jasenie, potešila veľká návštevnosť a záujem o toto podujatie, a samozrejme počasie, ktoré po vlnajšom celodennom lejaku, v tomto roku vyšlo. Veríme, že i organizovaním takého podujatia sa do povedomia a na jedálniček našich domácností dostane ingrediencia, akou je baranie mäso. A samozrejme hlavným cieľom podujatia bolo stretnutie rodín, priateľov, dobre sa zabaviť, skrátka príjemne stráviť jeden voľný deň. Veríme, že tomuto tak bolo.“, povedala starostka obce.

Obec Jasenie touto cestou ďakuje všetkým sponzorom, ktorí prispeli finančne alebo materiálom zabezpečením k dobrému priebehu a organizácii podujatia. □

Výživa oviec - kde máme nedostatky?

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo v spolupráci s firmou SCHAUMANN Slovensko, spol.s.r.o. pripravil pre členov Zväzu odborný seminár zameraný na výživu a zdravie oviec. Myšlienka uskutočnenia tohto seminára v krásnom prostredí na Zamagurí, vznikla po dohode člena predstavenstva Zväzu Ing. Jozefa Eštočina so zástupcom firmy Schaumann, Ing. Krempaským.

Ing. Slavomír Reľovský
ZCHOK na Slovensku-družstvo

Seminár sa konal 17.-18. septembra, v priestoroch Kaštiela Hanus.

Pre účastníkov seminára bol pripravený bohatý odborný aj kultúrny program.

V rámci odborného programu vystúpili:

Prof. MVDr. Vladimír Vajda, CSc. s témou- vplyv výživy na produkciu mlieka a zdravotný stav oviec

– nutričná prevencia porúch zdravia oviec.

MVDr. Tomáš Mitřík – krmné dávky – krmivá pre ovce na produkciu mlieka a odchov jahniat.

Mag. Martin Kráčmar – predstavenie firmy Schaumann.

Prezentácie prednášajúcich sa medzi chovateľmi stretli s obrovským záujmom. Takmer 40 účastníkov malo na prednášajúcich veľké množstvo otázok. Aj to svedčí o tom, že chovatelia si

uvedomujú aký význam má oblasť výživy a zdravia zvierat pre celkový priaznivý ekonomický efekt ich chovu.

Jednotlivé prednášky sa striedali

s ochutnávkami domáceho chleba s nátierkami, syrov z ovčieho mlieka a nechýbala ani vynikajúca pečená jahňacina.

Po prednáškach nasledovala návšteva múzea v Červenom Kláštore, keďže pre nepriazeň počasia nebolo možné uskutočniť splav plátami po Dunaji.

Večer sa prednášajúci stretli s účastníkmi seminára pri panelovej diskusii, kde sa riešili aktuálne problémy v chove oviec na Slovensku nie len v oblasti výživy. Všetkým účastníkom večer spríjemnila živá goralská hudba spojená s ochutnávkou vína.

Druhý deň bol pre účastníkov obohatený návštevou jediného spracovateľa ovčieho hnoja na Slovensku- firmy ZAMAGRO. Veľké poďakovanie patrí pani Ružene Dlhej za to, že nám predviedla technológiu spracovania.

Chcem tiež poďakovať zástupcom firmy Schaumann, ktorá zabezpečila pre členov ZCHOK tento zaujímavý seminár. □

Pozvánka do súkromného rodinného múzea v Šumiaci

Ak Vás niekedy zavedie cesta na Horehronie, a ste priaznivcom ovčiarskeho remesla a vecí okolo neho, určite navštívte unikátnu a jedinečnú zbierku zvoncov, ktorú si zriadil pán Mikuláš Gigac vo svojom starorodičovskom dome, a má charakter súkromného rodinného múzea. Pán Gigac Vás určite veľmi rád po tomto múzeu prevedie aj s patričným výkladom. Niekoľkoročná zberateľská vášň Mikuláša Gigaca, ktorý je známym slovenským folkloristom, hudobníkom a spevákom ľudových piesní spod Kráľovej hole je spojená so systematickým vyhľadávaním a nakupovaním nových zvoncov. Zvonce sa delia do dvoch skupín, a to na liate (spiežovce) a plechové. Podľa použitia u hospodárskych zvierat sa rozdeľujú na ovčie, kravské a konské.

V súčasnosti obsahuje zbierka okolo 2000 zvoncov. V ovčích stádach môžete väčšinou započuť plechové zvonce, ktoré potešujú dušu samotného pastiera, ale aj nás okoloidúcich.

Jednou z mnohých dobrých vlastností pána Gigaca je to, že nikdy nemal v úmysle zvonce zbierať a schovávať ich pred zrakmi iných ľudí. Táto vlastnosť ho priviedla k nápadu opraviť starorodičovskú drevenicu a zriadiť tam súkromné rodinné múzeum, v ktorom dnešný návštevník okrem zbierky zvoncov môže vidieť aj náčinie ktoré pastieri a bačovia používali. Taktiež je tam

možné vidieť aj samotné zariadenie dreveníc v minulosti, vyše storočné mužské a ženské kroje zo Šumiaca, opasky, kožušky, valašky a staré črpkáky. Jedna časť múzea je venovaná roku na dedine, ktorý je chronologicky rozdelený do štyroch ročných období. Jednotlivé obdobia sú tvorené z dreva vyrezávanými postavkami, zvieratami, vozmi a náradím, ktoré bolo v minulosti nevyhnutné pre život na dedine.

Samotná prehliadka tohoto múzea je, ale ako som aj ja na vlastné oči a uši zažil najúžasnejšia vtedy, keď Vám pán Gigac oblečený

v šumiackom kroji pri prehliadke zaspieva a zahrá na heligónke alebo Vám zahrá na vlastnej zvonkohre. V tej chvíli Vám naskočia zimomriavky a vy máte pocit, že ste sa vrátili o niekoľko desiatok rokov späť, kedy čas nebol až taký dôležitý ako dnes.

Ing. Ján Turčan

Stretnutie členov Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK

Ako vám je iste známe, pri ZCHOK na Slovensku bol založený klub chovateľov pôvodnej valašky. Tento klub založili chovatelia tohto nášho pôvodného plemena oviec za účelom jeho revitalizácie a zachovania genofondu. V súčasnom období má klub 8 členov a jeho predsedom je Doc. Karol Kočík zo Zvolena. Medzi najaktívnejších členov klubu patrí PD Pokrok Ostrov zastúpený predsedom Ing. Jurajom Schuchmannom a pán Vladimír Magna z Ponicej Lehôtky. Títo dvaja chovatelia vystavovali plemenné jarky na tohoročnej výstave Agrokomplex. Okrem nich boli na výstave aj plemenné bahnice a plemenný baran od nového člena klubu z CVŽV Nitra, pracovisko Trenčianska Teplá. Počet zvierat tohto plemena zapísaných v plemennej knihe k 1.1.2013 bol 35 plemenných baranov a 287 bahníc. Z toho sú dva šľachtiteľské chovy, a to dlhoročný šľachtiteľský chov u pána Jána Novysedláka zo Spišskej Novej Vsi o počte 10 ks bahníc zapísaných v plemennej knihe, druhý šľachtiteľský chov je u pána Vladimíra Magnu o počte 62 bahníc zapísaných v plemennej knihe. Ostatné chovy sú rozmnožovacie

Ing. Pavol Gúgľava
ZCHOK na Slovensku

V súčasnosti registrujeme záujem viacerých chovateľov o chov týchto oviec a o členstvo v klube. Budúcnosť ukáže, ktorí z nich majú skutočný záujem o zachovanie tohto plemena a ktorí za tým vidia iba zisk z dotačnej podpory.

Pre prípadných záujemcov o chov oviec plemena V sú v podstate sú tri spôsoby nadobud-

nutia oviec tohto plemena.

Buď nákupom od členov klubu, adresy a kontakty na členov sú zverejnené na www.zchok.sk, prípadne nákupom zo zahraničia z ČR, alebo z Nemecka.

Druhý spôsob je výberom zvierat zo šľachtiteľských a rozmnožovacích chovov plemena zošľachtená valaška.

Tretia možnosť je výber bahníc z úžitkových chovov, ktoré by boli pripúšťané plemennými

baranmi plemena V a ich potomstvo (jahničky) môžu byť podmienčne zaradené do plemennej knihy. Pri výbere je potrebná účasť šľachtiteľov ZCHOK najlepšie je ak výber prebieha komisiou, za účasti viacerých odborníkov, ktorí uplatňujú prísne selekčné kritériá na fenotyp vybraných zvierat s prihliadnutím na plemenný štandard plemena. Uvítame každého záujemcu ktorý má záujem o chov tohto nášho pôvodného plemena, ktorému už v minulých rokoch hrozilo na Slovensku vyhynutie.

Záverom mi dovoľte, aby som Vás oboznámil zo zápisníkov zo zasadnutia Klubu chovateľov pôvodnej valašky, ktoré sa uskutočnilo dňa 6.6.2013 v priestoroch PD Pokrok Ostrov.

Zápisnica zo zasadnutia Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK, konaného dňa 6.6.2013 o 10:00 hodine v PD Ostrov pri Piešťanoch:

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program zasadnutia:

1. Otvorenie

2. Aktuálne problémy v chovoch pôvodnej valašky
3. Problematika kolovania plemenných baranov v chovoch (líniová skladba)
4. Rôzne
5. Záver

K bodu 1)

Zasadnutie Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK sa uskutočnilo na PD Ostrov pri Piešťanoch, kde prítomných privítal predseda PD p. Ing. Schuchmann, ktorý v krátkosti informoval o poľnohospodárskom podniku, jeho súčasných aktivitách, ako aj o stave v chove oviec, kde sa v ostatnom období zamerali na chov plemena pôvodná valaška. Stretnutie otvoril riaditeľ ZCHOK p. Ing. Reľovský. Následne predseda klubu p. doc. Kočík uviedol program zasadnutia.

Po krátkom predstavení programu zasadnutia bolo stretnutie oficiálne zahájené.

dol na zlepšenie produkcie a sortimentu vlny a tiež na zväčšenie telesného rámca a mäsovej produkcie, pomocným kritériom pre selekciu by opäť mohlo byť dôslednejšie hodnotenie mliekovej produkcie. Pre najbližšie obdobie je kontrola mliekovej úžitkovosti u tohto plemena bezplatná, preto odporúča, aby si ju chovatelia dobrovoľne vykonávali a v rámci Klubu chovateľov pôvodnej valašky sa navzájom i výsledkoch informovali, pričom by táto informácia bola ako pomocný selekčný ukazovateľ.

Ing. Kulla k tejto problematike povedal, že je za to, aby výkon KMÚ bol u každého chovateľa dobrovoľný, on KMÚ nerobí kvôli dobrému odchovu jahniat.

Ing. Apolen nastolil otázku, či sa selekciou na mliekovú úžitkovosť v budúcnosti nezmení pôvodný charakter a požadovaný fenotyp tohto plemena.

Ing. Reľovský súhlasí s tým, aby výkon KMÚ bol dobrovoľný. Informoval členov Klubu, že

na na Slovensku, ktorú nastolil p. Ing. Juraj Schuchmann. Ing. Schuchmann informoval o ponuke partnerskej organizácie chovateľov z Nemecka zabezpečiť monitoring DNA našich zvierat, nemeckí partneri sú ochotní dodať metodiku aj materiál na odber vzoriek a urobiť rozbor. Ing. Schuchmann sa podujal zistiť podrobnosti o tomto projekte. Ing. Schuchmann zastáva názor, že plemenné jadro chovu pôvodnej valašky by sa malo vytvoriť selekciou zo zvierat, ktoré už sú zapísané v PK.

Ing. Apolen namietol, že je potrebné zväčšať fenotypovo zodpovedajúce plemenu V hľadať aj v úžitkových chovoch, kde sa nezošľachťovalo – v tzv. izolátoch.

Ing. Reľovský oponoval, že také chovy už na Slovensku nájdeme ťažko, výber zvierat zodpovedajúcich plemennému štandardu valašky vykonávajú šľachtitelia ZCHOK priebežne podľa dohodnutého systému. Ing. Reľovský a Ing. Apolen otvorili problematiku genotypizácie na scrapie.

Konsenzuálne sa členovia zhodli na potrebe vytvorenia tzv. plemenného jadra zvierat, z čoho vyplynuli tieto úlohy:

úloha č. 1: aktualizovať zoznam členov klubu chovateľov pôvodnej valašky so sumariáciou počtu zvierat a to aj podľa jednotlivých kategórií v stáde (zodpovedný: p. Kočík, termín: do najbližšieho zasadnutia klubu);

úloha č. 2: aktualizovať zoznam a počty zvierat pôvodnej valašky, ktoré sú v zapísané v plemennej knihe (zodpovedný: Ing. Šutý, termín: do najbližšieho zasadnutia klubu);

úloha č. 3: aktualizovať zoznamy a počty zvierat, ktoré nie sú zapísané v plemennej knihe (zodpovedný: členovia klubu v spolupráci so šľachtiteľmi ZCHOK, termín: do najbližšieho zasadnutia klubu);

V kontexte týchto úloh navrhol predseda klubu p. Kočík, aby sa naplnili web-stránky, ktoré sú k dispozícii na www.zchok.sk pre prezentáciu informácií o chove pôvodnej valašky na Slovensku.

Predbežná štruktúra informácií by mala byť nasledovná:

1. História chovu valašky na území Slovenska;
2. Charakteristika plemena pôvodná valaška;
3. Súčasné chovy plemena pôvodná valaška na Slovensku;
4. Chovatelia plemena pôvodná valaška, charakteristika klubu chovateľov pôvodnej valašky a zoznam členov Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK;
5. Aktuality o činnosti klubu, odkazy na publikované články a iné internetové stránky, ktoré informujú o chove oviec plemena pôvodná valaška u nás a v okolitých krajinách (najmä v ČR, Nemecku a pod.);
6. Inercia.

Z vyššie uvedeného bola prijatá ďalšia úloha a to:

úloha č. 4: Spracovať a ZCHOK poskytnúť podklady pre aktualizáciu web-stránky s informáciami o chove plemena pôvodná valaška na

K bodu 2)

Tento bod uviedol p. doc. Kočík, ktorý konštatoval, že po minuloročnom období, kedy stretnutia členov Klubu boli viac neformálne je potrebné prezentovať súčasné problémy v chove pôvodnej valašky. Zároveň uviedol, že najvýznamnejšie informácie sa dotýkajú ďalšieho rozvoja chovu a poukázal na súčasný stav. Dochádza k postupnému zániku niektorých chovov, resp. k zníženiu počtov zvierat v nich (p. Roziak, p. Novosedlák). Preto zdôraznil potrebu uznania aspoň jedného ŠCH tohto plemena v tomto kalendárnom roku. Pri súčasnom stave je v zmysle pravidiel hodnotenie plemenných zvierat hodnotenie tzv. mliekovej úžitkovosti len odporúčaným kritériom a neberie sa do úvahy pri hodnotení zvierat. Pri vypracúvaní bonitačného kľúča bola na tento ukazovateľ daná 5 ročná výnimka. Vzhľadom k tomu, že pri procese zošľachťovania valašky sa dôraz klá-

priestor Klubu na www.zchok.sk je plne k dispozícii členom Klubu. Zo strany členov Klubu je však potrebné zasielať podklady na aktualizáciu. Samotnú aktualizáciu spraví ihneď po zaslaní podkladov.

Väčšina prítomných trvá na súčasnom stave a akceptuje, že tento parameter sa pri hodnotení zvierat nezohľadňuje, no berú na vedomie ústretový krok od PS SR š.p. o možnej bezplatnej kontrole úžitkovosti mliekovej produkcie u tohto plemena. Pristúpenie k zavedeniu výkonu KMÚ by sa malo prehodnotiť po uplynutí 5 rokov od schválenia platného bonitačného kľúča.

V tejto súvislosti poukázal na potrebu tvorby širšieho výberového stáda pre následnú selekciu predovšetkým p. riaditeľ ZCHOK Ing. Slavomír Reľovský, čo následne doplnil aj p. Ing. Šutý. Následne vznikla otázka usmernenia samotného procesu revitalizácie tohto plem-

Slovensku (zodpovedný: p. Kočík, členovia klubu, termín: priebežne).

K bodu 3)

Tento bod uviedol p. Ing. Šutý, ktorý poukázal na súčasnú líniovú skladbu a potrebu jej rozšírenia, resp. potrebu toho, aby sa dosiahla lepšia infomovanosť o súčasných líniiach s cieľom zostavovania plánov pripúšťania plemenými baranmi v ŠCH a RCH pôvodných valašiek. Vystala otázka, koľko je v súčasnosti evidovaných línii. Pán Ing. Šutý odpovedal len orientačnými údajmi. V zmysle toho sa diskusia k tomuto bodu zamerala na genotypizáciu s tým, že boli prijaté dve úlohy:

úloha č. 5: urobiť monitoring genotypizácie tak baranov, ako aj jariet, resp. bahníc (zodpovedný: Ing. Šutý a členovia KCHPV, termín: trvalý)

úloha č. 6: urobiť líniovú skladbu súčasného stáda v chovoch pôvodnej valašky (zodpovedný: Ing. Šutý, termín: do najbližšieho zasadnutia klubu)

K bodu 4)

V tomto bode vystúpil p. Ing. Gúglava s informáciou o tom, že poľnohospodársky podnik Agrospol Hradová má záujem v rámci podnikateľského zámeru venovať sa chovu a revitalizácii plemena pôvodná valaška. V tejto súvislosti podnik uvažuje s postupným zavedením rozmnožovacieho a neskôr i šľachtiteľského chovu plemena pôvodná valaška. V tejto súvislosti bol urobiť obhliadku súčasného stáda, nakoľko v danom podniku bol v minulosti registrovaný šľachtiteľský chov zošľachtených valašiek a teda sú k dispozícii doklady o evidencii hospodárskych zvierat. Pri tejto prehliadke na základe

de fenotypových znakov vybral 160 ks oviec, 65 ks sú bahnice s pôvodom, ktoré boli zaradené do PK a 93 bahníc je bez pôvodu, z úžitkového chovu. V jeseni tohto roku (t.j. v termíne september alebo október 2013) bude urobené uznávacie pokračovanie v chove pôvodných valašiek v tomto poľnohospodárskom subjekte a to s prísnou selekciou a za účasti zástupcov z Klubu chovateľov pôvodnej valašky.

Následne v diskusii vystúpili p. Ing. Schuchmann, p. Ing. Reľovský, p. doc. Kočík, p. Ing. Kulla a p. Ing. Aláč. V rozprave sa poukazovalo na riziko, aby sa v záujme revitalizácie plemena neurobili nedostatočné opatrenia pre selekciu. Ing. Reľovský informoval, že ZCHOK a šľachtelia sú garantmi toho, že do plemennej knihy budú zapisované len zvieratá zodpovedajúce plemennému štandardu plemena valaška.

K bodu 5)

Zasadnutie spoločne uzavreli predseda klubu doc. Kočík a riaditeľ ZCHOK Ing. Reľovský. Následne sa členovia klubu vybrali na obhliadku stáda oviec plemena pôvodná valaška chovaných v miestom poľnohospodárskom podniku. Zároveň sa účastníci dohodli, že najbližšie stretnutie a zasadnutie klubu sa uskutoční počas výstavy Agrokomplex v Nitre v priestoroch ZCHOK v areáli výstaviska v Nitre.

V Ostrove pri Piešťanoch, dňa 06.06.2013

Zapísal:

Doc. Karol Kočík

– predseda Klubu chovateľov pôvodnej valašky pri ZCHOK

Ing. Pavol Gúglava

šľachtiteľ ZCHOK na Slovensku

Karpatský redyk – spomienka na históriu

Dňa 14.9.2013 sa vo Valašskom múzeu v Rožnove pod Radhoštem (ČR) konali slávnosti ukončením tzv. Karpatského redyku t.j. presun oviec z Rumunska cez karpatský oblúk až do Rožnova pod Radhoštem. Púť 300 kusového stáda valašských oviec po celú 1400 km dlhú trasu peši viedli pastieri Cristi Suciu z Rumunska a Piotr Kohut z Poľska. Cesta viedla z Rumunského Brasova až do Rožnova pod Radhoštem. Cieľom podujatia pôvodne bol len záujem p. Kohuta o nákup valašských oviec z Rumunska. Neskôr prišli na myšlienku zmeniť akciu na spomienku historického osídľovania karpatského oblúka valašským osídlením a prezentáciou priateľstva národov žijúcich v tomto regióne. Napriek rôznym problémom s rôznymi hygienickými predpismi v štátoch, kde redyk viedol, ovce úspešne doputovali k novému majiteľovi do Poľska. Posledný úsek cesty do cieľa symbolicky absolvovali ovce dlhoročného chovateľa valašského plemena o odborníka v chove oviec v Čechách pána Michala Milerského, za jeho osobnej účasti.

Ing. Július Šutý

ZCHOK na Slovensku-družstvo

Podujatie v Rožnove pod Radhoštem bolo napriek pomerne nepriaznivému počasiu veľmi zaujímavé. Po prihnaní stáda do areálu múzea boli účastníci privítaní chlebom a soľou a príhovorom funkcionárov mesta. Skúsenosti z cesty povedali verejnosti aj jej priami účastníci. Súčasťou prezentácie oviec bola aj ukážka

bonitácie oviec pod vedením Michala Milerského, ktorý do bonitačnej komisie pozval aj zástupcov Rumunska, Poľska a Slovenska.

Návštevníci mali okrem prezentácie chovu oviec možnosť pozrieť si ukážky historických stavieb, ukážky ľudových remesiel, spracovanie ovčích produktov, ukážky pasenia so psom i možnosť posediť si v príjemnej reštaurácii s výborným jedlom. O „kultúrnu vložku“ sa postaral jeden z početnej skupiny zástupcov náš-

ho Zväzu, predseda klubu chovateľov pôvodnej valašky na Slovensku pán Karol Kočík, ktorého hru na fujare a píšťale ocenili nie len návštevníci, ale zaujal aj Českú televíziu.

Slávnosti vo Valašskom múzeu v Rožnove pod Radhoštem hodnotím veľmi pozitívne. Mohlo by byť inšpiráciou aj pre naše podobné zariadenia, ako zväčšiť záujem našich ľudí o národné pamiatky a históriu. □

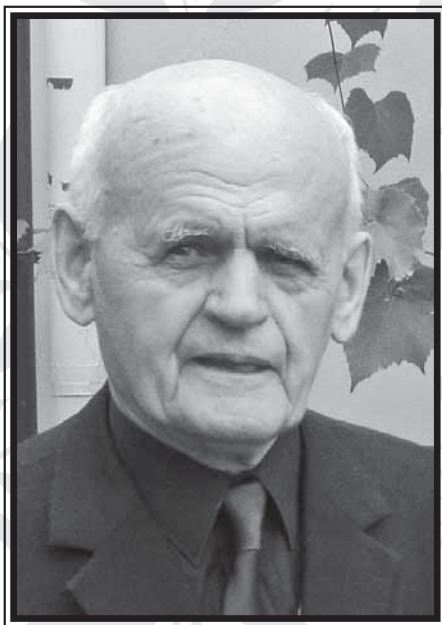
Privítanie valachov, ktorí prešli s ovcami celú cestu

Zástupcovia Slovenska - zľava: Vlado Magna, Ing. Schuchmann, Doc. Kočík, Ing. Kulla, Ing. Teplická, Mgr. Kullová, Ing. Šándor, Ing. Šutý, Ing. Reľovský

V medzinárodnej komisii hodnotí Ing. Šutý

Spomienka na MVDr. Jána Seleckého

S veľkým zármutkom som sa večer 9. júla t.r. dozvedel, že v poobedňajších hodinách v Krupinskej nemocnici po mozgovej príhode a následnom zápale pľúc zomrel náš vynikajúci vedúci pracovník mliekarenského priemyslu, bývalý podnikový riaditeľ Stredoslovenských mliekarní vo Zvolene, vynikajúci odborník, technolog a dobrý priateľ MVDr. Ján Selecký. Dožil sa 81 rokov. Bol to pre mňa veľký šok, lebo sme mali dohodnuté ešte mnohé aktivity, chcel ešte napísať a vydať ďalšie mliekarenské publikácie a odovzdať svoje skúsenosti mladším nástupcom.

Ing. Karol Herian
CSc. Žilina

Pán MVDr. Ján Selecký nebol bežným mliekarenským pracovníkom, on bol vynikajúcim zanieteným mliekarom telom a aj dušou. O tom by vedeli veľa rozprávať jeho spolupracovníci a kolegovia. Ja som ho spoznal už počas štúdia na Chemickotechnologickej fakulte SVŠT, keď mi zadával v r. 1965 tému na diplomovú prácu a to overiť možnosti maloobchodného balenia bryndze. Práca mala úspech a začala sa aj realizovať v praxi. Odvtedy sme už spolu komunikovali. On ma dokonca prijímal do zamestnania vo Zvolene po skončení štúdia. Ja som však dostal ponuku pracovať vo Výskumnom ústave mliekarenskom v Žiline, kde som pracoval až do odchodu do penzie. Počas celého môjho pôsobenia som bol v neustálom kontakte s pánom Seleckým. Bol to pre mňa veľký vzor a môj vzácny učiteľ.

Pán MVDr. Ján Selecký sa stal v r. 1958 riaditeľom závodu Zvolen a neskôr v r. 1971 už podnikovým riaditeľom Stredoslovenských mliekarní. Počas celého svojho aktívneho života bol sústredený na aplikáciu nových technológií, na vývoj nových výrobkov a na modernizáciu mliekarenského priemyslu. Počas jeho pôsobenia sa vystavali viaceré nové závody, zmodernizovala sa mliekarenská výroba, zaviedli sa mnohé nové výrobky a celý podnik bol

hodnotený ako najlepší mliekarenský podnik. Pán Selecký bol autorom mnohých vynálezov a zlepšovacích návrhov, veľmi veľa písal a propagoval mliečne výrobky, veľmi sa zaujímal o históriu mliekarstva, o vývoj bryndziarstva a pod.

Náš Výskumný ústav mliekarenský v Žiline však aktívne s ním spolupracoval aj pri zavádzaní mechanizovanej linky na výrobu bryndze vo Zv. Slatine, na vývoji mnohých mliekarenských netradičných tekutých, pastovitých i syrárskych výrobkov. Aj ja som za jeho spolupráce navrhoval viaceré inovácie v syrárstve a pomáhal som zavádzať výrobu syrov a tiež ementálskych syrov v Krupine. Spolu s ním som zavádzal aj zrenie syrov pod zrecími fóliami, aplikovali sme rôzne syrárske nátery, farbivá, enzýmy a pod. Za spolupôsobenia MVDr. Jána Seleckého sa nám aj na Výskumnom ústave dobre robilo, mali sme jeho podporu a veľa sa pomáhalo mliekarenskej praxi.

Pán MVDr. Selecký pôsobil ako podnikový riaditeľ vo Zvolene do r. 1988. Potom po rôznych organizačných zmenách odišiel zo SSM a nastúpil pracovať ako zástupca riaditeľa Výskumného ústavu mliekarenského v Žiline. Tu sme spolu riešili mnohé aktuálne organizačné problémy a pomáhali sme udržať Výskumný ústav i v časoch po nežnej revolúcii. Z VUM odišiel už pán Selecký do dôchodku, ale ďalej aktívne pracoval v oblasti mliekarstva a robil po-

radcu viacerým mliekarniam a veľa publikoval. Napísal mnohé cenné publikácie spolu s Ing. Jánom Kerestešom (ktorý bol jeho nástupcom ako podnikový riaditeľ SSM vo Zvolene) a veľmi veľa napísal odborných a publicistických článkov. Jeho posledné knižné dielo, vydané v r. 2012 bolo „Slovenské syry“, kde veľmi pekne popisuje históriu slovenského mliekarstva i technológie výroby všetkých syrov.

O pánovi MVDr. Seleckom by sa dalo veľmi veľa písať a stále by to nebolo dosť. On bol našou „mliekarenskou dušou“, naším svedomím. Všetkými prostriedkami napomáhal rozvoju mliekarstva a bol veľmi populárny. Poznali ho dobre i kolegovia z Čiech a tiež i v okolitých krajinách. Zvlášť dobré kontakty mal s bývalým Východným Nemeckom. On ako jediný z potravinárov už počas života mal pamätné tabule vo viacerých múzeách a jeho meno je navždy zapísané do dejín nášho slovenského mliekarstva.

Posledná rozlúčka s pánom MVDr. Jánom Seleckým bola 12. júla 2013 v Dobrej Nive, kde žil. Na pohreb prišli jeho bývalí spolupracovníci zo Zvolena, Ing. Ján Keresteš a aj ja. Bolo mi však ľúto, že s takýmto vzácnym človekom, mliekarenským odborníkom a vedúcim pracovníkom neprišli sa rozlúčiť i starší mliekarenské kolegovia z iných mliekarní, zástupcovia mliekarenského zväzu, MP SR, SPPK a pod. Asi žijeme už v inej dobe a ľudské hodnoty majú už inú cenu. Musíme však veriť, že meno pána MVDr. Jána Seleckého ostane navždy zachované ako meno dobrého a svedomitého mliekara, novátora a človeka. On zanechal za sebou veľké dielo a ostane navždy s nami, ktorí sme ho poznali.

Češť jeho pamiatke !!!

Základné rady pre začínajúceho chovateľa oviec

V posledných rokoch sa Zväz chovateľov oviec a kôz snaží svojou činnosťou v maximálnej miere propagovať nie len mlieko a mliečne výrobky ale aj mäso a mäsové výrobky. Spotrebiteľom sa snažíme vysvetľovať, aby si „NAŠLI SVOJHO BAČU“, ktorý im bude dodávať ich obľúbené výrobky. Tiež sme im ponúkali jahňatá ako najlacnejšie a „ekologické“ kosačky do záhrad. Je veľa takých, ktorí sa rozhodli jahňatá chovať na vypasenie záhrad. Úmerne k tomu, sa nám však vo zväzovej pošte množili otázky ku chovu oviec a kôz. Tieto základné rady pre začínajúceho chovateľa, by mali byť pomôckou pre vašich klientov, ktorí chcú chovať ovce na vypasenia záhrad. Preto ich vydávame v časopise a sú tiež k dispozícii na www.zchok.sk. Takže ak budete nabudúce niekomu predávať jahňatá alebo kozlätá na vypasenie záhrady a kupujúci bude mať veľa otázok ku spôsobu chovu, poskytnite mu tento súbor základných rád na štúdium. Chcem poďakovať Janke Margetínovej a Dušanovi Apolenovi za promptné spracovanie materiálu.

Ing. Slavomír Reľovský

Ing. Dušan Apolen

RNDr. Jana Margetínová

Centrum výskumu živočíšnej výroby Nitra,
pracovisko Trenčianska Teplá, Teplická 103,
914 Teplická 103, 914 01; apolen@cqvz.sk

Ovca patrí k najstaršie domestikovaným zvieratám. Sprevádza človeka už po tisícročia. Dávala mu najzákladnejšie životné potreby – potravu aj odev a sprevádzala ho na jeho púti po zemi.

V súčasnom pretechnizovanom svete sa stáva chov oviec, podobne ako niektorých iných zvierat, určitým relaxom. Mnohí začínajú chovať ovce pre ich viaceré prednosti. Sú nenáročné, prítulné, ale zároveň obozretné a samozrejme ich chov prináša úžitok.

Čoraz častejšie sú chované ako „sezónne“ zvieratá na vypásanie záhrad a sádov pri rodinných domoch a chalupách. Po splnení tejto úlohy poskytnú chovateľovi kvalitné mäso obsahujúce tie omega mastné kyseliny, ktoré obyčajne iní kupujú, ako drahé výživové doplnky. Sú aj chovatelia, ktorí si ovce obľúbili do takej miery, že sa stali ich chovateľskou záľubou a rozhodli sa ich chovať trvalejšie. Toto rozhodnutie určite obohatí ich život a prinesie veľa radostí, ktoré sú samozrejme spojené aj s povinnosťami.

Pre chov akýchkoľvek zvierat musíme vytvoriť podmienky primerané ich nárokom, na výživu, životné prostredie a dobrý zdravotný stav. Podmienky chovu stanovia rôzne vyhlášky a nariadenia, ktoré by mal chovateľ poznať a najmä riadiť sa nimi. Pre Vás, ktorí sa rozhodli chovať ovce a začínate bez akýchkoľvek skúseností chceme teraz poskytnúť niekoľko najzákladnejších informácií, ktoré Vám pomôžu urobiť prvé chovateľské kroky.

Ako budúci majiteľ oviec ste povinný ešte pred začatím činnosti a pred prvým dovezením **chovných oviec** svoj chov zaregistrovať a to bez ohľadu na počet chovaných zvierat. Potrebné tlačivo „Registračia chovu“ vám poskytnú **Regionálne strediská a pobočky Plemenárskych služieb SR, š.p.** Ich zoznam nájdete na webovej stránke www.pssr.sk. Vyplnené tlačivo vám musí potvrdiť príslušná **Regionálna veterinárna a potravinová správa SR (RVPS)**, ktorá priamo v chove posúdi priestory a podmienky v akých

chcete ovce chovať. Adresy, kontakty i ďalšie potrebné informácie z veterinárnej oblasti nájdete na webovej stránke www.svssr.sk Po posúdení a schválení (pečiatkou) tlačivo (originál!) odošlete na adresu pracoviska centrálnej evidencie hospodárskych zvierat (CEHZ):

Plemenárske služby SR, š.p. – ÚPZ Žilina,
Centrálna evidencia hospodárskych zvierat,
Rosinská cesta 12, 010 08 Žilina

Pracovisko CEHZ vám do 24 hodín pridelí 6 miestny abecedno-číselný alebo len číselný kód tzv. **registračné číslo chovu**, ktorý umožňuje konkrétny chov identifikovať, vystaví certifikát „Register farmy“ a odošle na Vašu adresu.

Nároky na prostredie a ustajnenie

Ak chcete aby potvrdenie registrácie vášho chovu zo strany RVPS bolo bezproblémové, musíte prostredie v ktorom budete ovce chovať pripraviť na obhliadku, ktorú vykonajú pracovníci RVPS. Prostredie musí byť účelovo vybavené. Ak sa jedná iba o sezónny chov jahniat od jari do jesene vonku na pastve bude stačiť pripraviť jednoduchý prístrešok chránený aspoň z dvoch strán, ktorý bude slúžiť ako úkryt pred nepriaznivým počasím. Tu budú mať zvieratá zároveň k dispozícii jaseľ alebo žľab na krmivo Nesmiete zabudnúť na prístup k vode.

Najvýhodnejšie a hlavne časovo najmenej náročné je jahňatá a ovce chovať v oploštených priestoroch s výškou hradenia minimálne 1m. Priestor rátať so skutočnosťou, že ovce tiež ohryzájú dostupné konáre stromov a kríkov v dôsledku čoho môžu mladé sadenice stromov aj vyhnúť.

Nákup

Po zaregistrovaní chovu môžete realizovať nákup. Väčšina začínajúcich malých chovateľov sa rozhodne kúpiť jahňa a nákup realizuje v jar-nom období v mesiacoch apríl, máj. Každému by sme odporučili kúpiť minimálne dve, pretože ovca je stádové zviera a nemá rada samotu. Vyhnite sa tak nepríjemnému blačaniu, ktoré môže rušiť nielen vás, ale aj susedov. Mali by ste kupovať jahňatá odstavené, ktoré už nepijú materské mlieko s hmotnosťou minimálne 15 kg. Takéto jahňa sa lepšie prispôbia novým podmienkam, hlavne kŕmeniu.

Výživa

Jahňatá v tomto období väčšinou konzumujú seno a jadrové krmivo vo forme sypkých zmesí, alebo granúl. Pre bezproblémový štart v nových podmienkach, ktoré sú pre jahňatá stresujúce, by ste im mali minimálne na prvý týždeň chovu okrem pastvy zabezpečiť podobnú výživu. To znamená seno, jadro a samozrejme dostatok vody. Ak nemáme komerčne vyrábané zmesi najvhodnejšie jadrové krmivo je jačmeň, kukurica a ovos. Môžeme ich podávať vo forme šrotov a ich zmesí, ale aj celé, na začiatok v dennej dávke 0,30 – 0,50 kg na deň. Dávku rozdelíme minimálne na 2 časti a podávame ju ráno a večer.

Výživu zvyčajne zabezpečujeme pastvou. Pre jedno jahňa počas 5-6 mesiacov je potrebná plocha trávneho resp. lúčneho porastu cca 250 – 300 m². Pri pasení na väčších plochách je vhodné podľa možností využiť prenosný oplôtok, ktorý treba raz týždenne prekladať na nevypasenú plochu. Pri takomto spôsobe pasenia postačuje na jedno jahňa týždenne plocha približne 50 m² i menej, v závislosti od veku jahniat a kvality pasienkového porastu. Po preložení oplôtku je vhodné nedopasky pokosiť. Pre rýchlejšiu rast a dobrý vývin je vhodné pokračovať v podávaní jadrového krmiva.

Ak plánujete jahňatá porážať až v jesennom období (október alebo november) pri vyššej hmotnosti, je vhodné dlhovlnové plemená, ako je zošľachtená valaška ostriať. Pri dosiahnutí 20-25 kg odporúčame tiež jahňatá po konzultácii s veterinárnym lekárom odčerviť

Dodržaním týchto chovateľských opatrení je predpoklad, že vychováte pekné, zdravé jahňatá, z ktorých budete mať radosť i úžitok.

Jahňatá sa veľmi často stávajú miláčikmi celej rodiny aj okolia. Aby ste si získali ich priazeň, veľmi dobre poslúži suchý chlieb alebo pečivo, ktoré nie je napadnuté plesňami. Doplnkom stravy a zároveň aj odmenou môže byť aj rôzny odpad z kuchyne pri spracovaní ovocia a zeleniny (šupy jablák, hrušiek, melóna, zemiakov, luský hrach, listy kalerábu, kapusty, kelu, karfiolu, mrkvy a pod). Dbajte aby neboli zatuchnuté, prípadne hnilé alebo plesnivé. Vhodné je zabezpečiť kamennú soľ, ako minerálny doplnok, ktorú jahňatá olizujú.

Zdravotné ťažkosti

Počas tohto krátkeho chovného obdobia môžu sa u jahniat objaviť rôzne zdravotné ťažkosti. Medzi najčastejšie patria tráviace. Na začiatku sú spôsobené zmenou výživy. Prejavujú sa hnačkami v ojedinelých prípadoch aj tympaniou (tzv. zdutím). Ak dodržíte zásady, ktoré sme opísali v odseku o výžive, výskyt takýchto ťažkostí eliminujete na minimum, alebo sa vôbec neobjavia. Ak sa však hnačky objavia, treba jahňatám obmedziť zelené krmivo, nahradiť ho senom a namiesto vody

podat obyčajný čierny čaj. Za 3-5 dní by sa mal zdravotný stav zlepšiť. Hnačka sa môže objaviť aj po jednorazovom skonzumovaní väčšieho množstva jadrového krmiva. Z toho dôvodu je potrebné sledovať dávku jadra a zabezpečiť, aby jahňatá nemali voľný prístup k jeho zásobám. Podcenenie môže mať za následok „prejedenie“ jadrovými krmivami (nakoľko jahňatá ich s obľubou konzumujú) následne hnačky, dokonca až úhyn. Pri dlhšie pretrvávajúcich zdravotných problémoch, následkom ktorých jahňa chudne, treba privolať veterinárneho lekára.

Ak ste váš prvý chov jahniat doviedli úspešne až do konca, určite máte dobrý pocit. A možno sa z vás stal dokonca aj dobrý kuchár, alebo možno iba degustátor. Tak či tak, teraz už viete, že tých pár týždňov stálo za to. Obogatný novými skúsenosťami si chov jahniat rád zopakujete, alebo sa dokonca budete chcieť stať chovateľom oviec. Ak ste sa rozhodli vybrať si na ďalší chov niektoré z vami odchovaných jahniat, pôvodne určených na grilovanie alebo guláš, mali by ste vedieť, že si môžete ponechať iba jahničku. Prečo? Na plemenitbu, teda na rozmnožovanie a ďalší chov, môžu byť použité iba plemenné barany, odchované v šľachtiteľských chovoch, ktoré prešli hodnotením na nákupnom trhu a majú vystavené potvrdenie o pôvode (POP). Vašou povinnosťou bude jahničku staršiu ako 6 mesiacov **označiť dvoma plastovými ušnými značkami** s jedinečným číslom, na základe ktorých bude možné zviera identifikovať. Identifikácia je určenie totožnosti každej ovce, jej pôvodu vzhľadom na chov a miesto narodenia v krajine pôvodu. Plastové ušné značky si môžete zakúpiť na Regionálnych strediskách a pobočkách Plemenárskych služieb SR, š.p., kde vás oboznámia o spôsobe založenia čísiel a vedenie ďalšej nevyhnutnej evidencie.

Na to, aby ste úspešne zvládli chov dospelých oviec vaše doterajšie skúsenosti, určite nebudú stačiť. Budú iba zlomkom množstva z informácií a skúseností, ktoré chovateľ musí vedieť. Preto treba siahnuť po odbornej literatúre a aj navštíviť skúsených chovateľov. Určite vám ochotne poradia. Nebojte sa spýtať, je to prvý krok k úspechu. □

Zápisnica zo zasadnutia Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK konaného dňa 21.8.2013 v kolibe ZCHOK Banská Bystrica na výstavisku Agrokomplex Nitra

Prítomní:
podľa prezenčnej listiny

Zapisovateľ: Ing. Gúglava

Program :

1. Otvorenie.
2. Kontrola plnenia opatrení z posledného zasadnutia ŠR.
3. Posúdenie nových žiadostí chovateľov
4. Prerokovanie návrhu chovateľov kôz plemien BKK a HKK na zmenu systému hodnotenia kôz.
5. Rôzne.
6. Záver.

K bodu 1.

Zasadnutie otvoril predseda ŠR Ing. Július Šutý, ktorý privítal prítomných členov Šľachtiteľskej rady pri ZCHOK.

K bodu 2.

Opatrenia č. 2 zo zasadnutia 15.2.2012 je splnené.

Opatrenia zo zasadnutia z 22.8.2012: - opatrenie č. 1 pretrvávajú, Ing. Apolen a Ing. Rafajová doplnia bonitačný kľúč o hodnotenie importovaných zvierat.

Opatrenia zo zasadnutia 22.3.2013:

- opatrenie č. 1 splnené.
- opatrenie č. 2 ŠR berie na vedomie, prebehnú všetky potrebné náležitosti
- opatrenie č.3 splnené
- opatrenie č. 4 sa plní priebežne.
- opatrenia č. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 sú splnené
- opatrenie č. 14 splnené, predseda ŠR overí, či sú zmeny v názvoch plemien kôz zapracované v bonitačnom kľúči na webovej stránke.
- opatrenie č. 15 sa plní.
- opatrenie č. 16 pretrvávajú

K bodu 3.

Predseda ŠR: informoval o usku- točnených uznávacích konaniach

v tomto roku, chovom bol uznaný štatút a RCH oviec resp. kôz podľa rozhodnutia uznávacích komisií:

Ing. Milan Žlnka, Nová Ves 3182/106, Detva – uznaný štatút RCH kôz plemena BKK

Milan Adamek, Hrádza 51, Michalová – uznaný štatút RCH oviec plemena SF

Ivan Faško, Bány 259/4, Pohronská Polhora- uznaný štatút RCH oviec plemena SF

PD Hontianske Moravce – uznaný štatút RCH oviec plemena LC

Minifarma s.r.o. Barina, Lubina – uznaný štatút RCH oviec plemena Q

Predseda ŠR nasledovne prečítal nové žiadosti chovateľov:

- a) Žiadosti chovateľov o zrušenie štatútu RCH a vyradenie chovu z registra chovov PK:
 - p. Juraj Mazúch, Sliač, žiadosť o zrušenie RCH oviec plemena ZV
 - MVDr. Ľuboš Čuvala, Ružomberok, žiadosť o zrušenie RCH kôz plemena BKK, k tejto žiadosti sa vyjadril Ing. Mészáros, aby bola prednesená na zasadnutí VK, kde bude prijaté uznesenie
- b) Žiadosť o zrušenie ŠECH oviec PD Trsteník Trstená, žiadosť len osobne od predsedu PD
- c) predseda ŠR informoval o žiadostiach týchto chovateľov o zrušenie ŠCH oviec: PD Trsteník Trstená – plemeno ZV, PD Detviánska Huta – plemeno C, ZPD Poltár – plemeno C
- d) Žiadosti chovateľov o uznanie štatútu RCH:
 - Keľo a synovia s.r.o. žiadosť o uznanie RCH oviec plemena bleu du maine, predseda k tejto žiadosti dodal, že pre toto plemeno je potrebné schváliť už vypracovaný návrh bonitačného kľúča a zaviesť plemennú knihu
 - EOK Australian Slovakia, žia-

dosť o uznanie RCH oviec plemena Q

- Agropol Hradová Tisovec, žiadosť o uznanie RCH oviec plemena V, k tomuto uznávaciemu konaniu budú prizvaní aj členovia KCHPV

- Farma Zliechov s.r.o., žiadosť o uznanie RCH kôz plemena durínska koza

d) Žiadosti chovateľov o uznanie ŠCH:

- predseda ŠR informoval o žiadostiach chovateľov o uznanie ŠCH: Ján Fečko, Kolbovce - RCH oviec plemena LC, Farma Jašov Vrch - RCH oviec plemena AN, Farma NOE, Dolné Janíky - RCH kôz plemena AN

K bodu 4.

- predseda ŠR Ing. Šutý privítal na zasadnutí ŠR zástupcov chovateľov kôz z radov SZCH Bratislava, dal im slovo k predloženiu návrhu zmeny bonitačného kľúča plemien BKK a HKK

- slova sa ujala Ing. Dúbravská, ktorá tvrdila, že pri hodnotení podľa nového bonitačného kľúča by v porovnaní s hodnotením podľa starého kľúča klesli výsledné triedy capov až o dve triedy, kozy s vysokou produkciou mlieka majú nižšie percento tuku a bielkovín, čo sa negatívne odráža na hodnotení, preto navrhuje, aby sa zložky mlieka nehodnotili v percentách, ale aby sa hodnotilo celkové množstvo tuku a bielkovín v kilogramoch za laktáciu

- potom Ing. Dúbravská vyzvala ostatných zástupcov SZCH aby sa k tejto problematike vyjadrili

- Ing. Kováč sa pýtal, že prečo a na aký podnet sa menil starý bonitačný kľúč, porovnával výsledky z KÚ od dvoch kôz (množstvo nadojeného mlieka a percentuálny obsah zložiek), koza s horšou laktáciou, ktorá mala vyšší obsah tuku a bielkovín bola lepšie hodnotená

- na to odpovedal Ing. Šutý argumentom, že nový bonitačný kľúč sa tvoril dva a pol roka, členovia SZCH mali dosť času ho pripomenkovať tak prečo sa ozvali až teraz, keď nový kľúč vstúpil do platnosti

- k tomuto vystúpila p. Hamerlíková, ktorá hovorila, že neboli informovaní, dozvedeli sa o tom až na školení dôverníkov vo Vrutkách 22.3.2013, kde im nový bonitačný kľúč na ich žiadosť odprezentoval Ing. Gúglava

- Ing. Šutý potom odpovedal Ing. Kováčovi na otázku prečo bolo potrebné zmeniť bonitačný kľúč, čo podoprel výňatkami zo zápisov zo zasadnutí ŠR a VK od roku 2007

- Ing. Petrovič podporil Ing. Šutého, vysvetlil, že sa podieľal na tvorbe nového bonitačného kľúča, pri tvorbe ktorého boli zohľadnené výsledky z KÚ za posledných 12 r. Bonitačný kľúč, ktorý vstúpil do platnosti dňom 1.1.2013 ostáva v platnosti kým nebude schválený nový.

- Ing. Dúbravská sa pýtala aké zmeny vo výsledných triedach plemenných capkov nastanú, ak sa budú hodnotiť podľa nového kľúča

- Ing. Fazekaš sa pýtal, či sa zmenou bonitačného kľúča chceme dostať k vyššiemu plemennému štandardu a chovnému cieľu, mala by sa dohodnúť zmena bonitačného kľúča a posunúť sa konečne dopredu, rokovanie o novom bonitačnom kľúči malo byť skôr, ešte pred jeho schválením, schválený kľúč by mal platiť, kým nebude schválený nový

- Ing. Šutý súhlasí s Ing. Fazekašom

- Doc. Margetín konštatoval, že bonitačný kľúč nie je možné meniť zo dňa na deň, ďalej vystúpil s myšlienkou, že je otáznе hodnotiť množstvo nadojeného mlieka, lepšie by bolo hodnotiť množstvo tuku a bielkovín vyprodukovaných za normovanú laktáciu, tiež sa vyjadril k problematike zohľadňovania úžitkovosti v malochovoch a veľkochovoch. Podľa neho by mali byť kritériá všade rovnaké bez ohľadu na koncentráciu zvierať, ale pripúšťa, že zvieratá v málopočetných chovoch sú zvýhodnené, keďže majú lepšiu individuálnu starostlivosť, túto skutočnosť bude potrebné v bonitačnom kľúči vyriešiť.

- Ing. Hamerlík sa pýtal, či nie je možné platný bonitačný kľúč vyhlásiť za dočasný, alebo ho hneď zmeniť

- Ing. Petrovič na to odpovedal, že bonitačný kľúč platí až do schválenia nového

- Ing. Reľovský upozornil, že k rokovaniu k prípadným zmenám bonitačného kľúča musia byť prizvaní aj zástupcovia veľkochovov

- Ing. Šutý vyzval členov ŠR na hlasovanie o terajšom zapracovaní navrhovaných zmien platného bonitačného kľúča

- ŠR zmenu platného bonitačného kľúča na dnešnom zasadnutí jednomyselne zamietla

- Ing. Šutý vyzval, aby chovatelia kôz pripravili ucelený návrh bonitačného kľúča, potom je možné o návrhu rokovať, bonitačný kľúč sa už tohto roku meniť nebude, aj preto že už boli podľa neho hodnotené capy na NT v Mestečku a na hodnotenie je už prispôsobený aj počítačový program, nedá sa to meniť zo dňa na deň, na zmenu je potrebný čas a za zmenu programových

riešení s tým súvisiacich platí ZCHOK nemalé finančné prostriedky

- Ing. Dúbravská požiadala, aby pri prerokovaní návrhu na zmenu bonitačného kľúča boli prítomní aj zástupcovia SZCH

- Ing. Reľovský a Ing. Fazekaš súhlasili s takýmto postupom

- Ing. Dúbravská navrhla stretnutie zástupcov SZCH a členov ŠR za účelom prerokovania zmien v bonitačnom kľúči kôz plemien HKK a BKK, stretnutie zorganizuje SZCH

- Ing. Šutý s návrhom súhlasil, pripomenul, že je potrebné pozvať aj zástupcov veľkochovov

K bodu 5.

- Ing. Reľovský informoval o menovaní Rady PK pri ŠR predstaviteľstvom ZCHOK, ktorá bude pracovať v zložení Ing. Šutý, Ing. Reľovský, Ing. Gúglava, Ing. Mészáros, Ing. Apolen a Doc. Margetín. Títo členovia Rady obdržali menovacie dekréty.

- Ing. Apolen prezentoval návrh bonitačného kľúča, plemenný štandard a chovný cieľ plemena oviec bleu du maine a plemena kôz durínska koza, navrhol skratky plemien BM (bleu du maine) a DK (durínska koza)

- Ing. Šutý požiadal ÚPZ Žilina, aby plemenné barany pôsobiace v ÚCH boli registrované v samostatnom oddieli registra chovov v PK

- Ing. Mészáros informoval o vydaní dekrétov ŠCH kôz chovateľom z radov SZCH podľa návrhu VK

K bodu 6.

Záver:

Predseda ŠR poďakoval všetkým prítomným za aktívnu účasť a zasadnutie ŠR ukončil.

ŠR na svojom zasadnutí dňa 22.3.2013 prijala nasledovné uznesenia a opatrenia:

17/2013: ŠR schvaľuje vykonať uznávacie konania na žiadosti chovateľov:

- a) Keľo a synovia s.r.o. žiadosť o uznanie RCH oviec plemena bleu du maine
 - b) EOK Australian Slovakia, žiadosť o uznanie RCH oviec plemena Q
 - c) Agropol Hradová Tisovec, žiadosť o uznanie RCH oviec plemena V, k tomuto uznávaciemu konaniu budú prizvaní aj členovia KCHPV
 - d) Farma Zliechov s.r.o., žiadosť o uznanie RCH kôz plemena durínska koza
- Predseda ŠR deleguje uznávaciu komisiu.

Termín: do 30.11.2013

Zodpovedný: Ing. Šutý

18/2013: ŠR berie na vedomie uznanie štátov RCH oviec a kôz, v ktorých boli vykonané uznávacie konania v roku 2013, tak ako ich uviedol predseda ŠR Ing. Šutý a poveruje vedúceho PK zaradiť tieto chovy do PK.

Termín: do 30.11.2013

Zodpovedný: Ing. Šutý

19/2013: ŠR, na základe žiadostí chovateľov, schvaľuje zrušenie štatútu RCH a vyradenie chovu z registra chovov PK:

- p. Juraj Mazúch, Sliač, zrušenie RCH oviec plemena ZV

- MVDr. Ľuboš Čuvala, Ružomberok, zrušenie RCH kôz plemena BKK

ŠR poveruje vedúceho PK vyradením týchto chovov z registra chovov PK.

Termín: operatívne

Zodpovedný: Ing. Šutý

20/2013: ŠR, schvaľuje zrušenie štatútu ŠECH chovateľa PD Trsteník Trstená a vyradenie chovu z registra chovov PK:

ŠR poveruje vedúceho PK (po doručení písomnej žiadosti od chovateľa) vyradením tohto chovu z registra chovov PK.

Termín: operatívne

Zodpovedný: Ing. Šutý

21/2013: Informovať na najbližšom zasadnutí VK o vyradení z registra chovov PK kôz MVDr. Ľuboša Čuvala, Ružomberok na jeho žiadosť.

Termín: v texte

Zodpovedný: Ing. Šutý

22/2013: ŠR zamietla akékoľvek zmeny aktuálneho bonitačného kľúča kôz. Bonitačný kľúč ostáva v platnosti až do schválenia nového bonitačného kľúča.

23/2013: ŠR schvaľuje, po zapracovaní pripomienok bonitačný kľúč, plemenný štandard a chovný cieľ plemena oviec bleu du maine a plemena kôz durínska koza, tak ako to navrhol Ing. Apolen a schvaľuje skratky týchto plemien BM a DK. Tieto bonitačné kľúče doplniť do bonitačného kľúča málopočetných plemien oviec (BM) a do bonitačného kľúča kôz (DK).

ŠR schvaľuje založenie PK týchto plemien.

Termín: 31.10.2013

Zodpovední:

Ing. Rafajová, PhD., Ing. Apolen

24/2013: ŠR poveruje Ing. Apolena a Ing. Rafajová PhD. dopracovaním samostatného bonitačného kľúča pre hodnotenie oviec a kôz z importu

Termín: do 30.11.2013

Zodpovední:

Ing. Rafajová, PhD.

Ing. Apolen

25/2013: Skontrolovať, či sú na webovej stránke ZCHOK aktuálne plemenné štandardy, chovné ciele a bonitačné kľúče jednotlivých plemien oviec a kôz.

Termín: do 31.10.2013

Zodpovední:

Ing. Apolen, Ing. Rafajová, PhD.

26/2013: Vytvoriť v registri chovov PK samostatné oddiely pre plemenné barany a capy pôsobiace v ÚCH.

Termín: do 15.12.2013

Zodpovedná: Ing. Machynová

Zapísal: Ing. Pavol Gúglava

Penzión Driečna

UBYTOVANIE – REŠTAURÁCIA

Srdečne Vás pozývame do novootvoreného Penziónu DRIEČNA, ktorý sa nachádza v tichom a čistom prostredí Východných Karpát.

Ponúkame Vám možnosť ubytovania, stravovania, organizácie spoločenských akcií, rodinných osláv, školských výletov, školení a rôznych podujatí a stretnutí.

Pre vyznávačov grilovačiek ponúkame možnosť využitia altánku s grilom a posedením pre cca. 40 osôb.

Pre malých návštevníkov je k dispozícii detský kútik, rôzne hry a trampolína.

Zlatý kosák AGROKOMPLEX 2013

Chovatel:
Agrofarma Šándor, Pleš
lína Ikaros, plemeno ille de france, hmotnosť 157 kg

Foto: Slovenský Chov®

